46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 547 Հ. ՊՈԼԻՍ, 8/21 ՓԵՏՐ. 1903 ՇԱԲԱԹ 28 ՋԻԼՔԱՏԷ 8 ՇՈՒՊԱԹ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՌԻՍՂՈՒՄԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիոյ Ալի մաղազէ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ կը լլան տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوحانس فرید
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԹԱՂԱՍՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	100 »
Դրսի երկրներու համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՐՍԻ ՄԸ ՏԱՌԱՊԱՆՔԸ

Մայր մը տեսայ երէկ, սրտաբեկ ու լուսահան տանջիկին մը, որ այն ձիւնին տակ՝ Վասփորի հեռաւոր գիւղերէն վար իջած էր, իր մէկ հատիկ աղջկան համար բժիշկ մը ճարելու։

Թշուառ կինը ադի արցունքներով կը պատմէր իր արգահատելի վիճակը։

Ինք հաւատա կացութիւն մը ունէր և ասկէ երկու տարի առաջ՝ ամենամեծ զոհողութիւններով հարս առած էր աղջիկը զարգացած երիտասարդի մը որ մայր մը քոյր մը ու երեք մօրաքոյր ունէր տանը մէջ։

Հարս ու փեսայ կը գուրգուրային իրարու վրայ, կը սիրէին դիրար բուռն սիրով մը, նոյնպէս ալ փեսին քոյրը անկեղծ սիրով կապուած էր հարսին հետ և ամէն վայրկեան չէր բամնուեր երկու ամուսիններու հաճելի ընկերութենէն։

Բայց պառաւներու խումբը, կեսուր մօրաքոյր ևն, դեռ հարսը առն չմտած՝ հակակրութիւն մը սուսուցանել սկսած էին անոր նկատմամբ, իրենց ցնդած խելապատկին մէջ ոսերիմ թշնամիի մը դերը տալով խեղճ հարսին։

Երկու ամուսիններու մեղրալուսինը կուիներով թշնամանքներով անցած էր և հազիւ երկու շաբաթուան հարսը սարսուած էր ամէն նուաստութեան յանձնառու ըլլալ, իր չուրջ օրաւուր ճոգ տանելու թիւնը սանձելու համար։

Խեղճ աղջիկը ամէն քայլափոխին յանդիմանութեան առարկայ կ'ըլլար կեսուրին, որուն անմիջապէս օգնութեան կը հասնէին ցնդած մօրաքոյրերը ու կ'սկսէին փողոցային բառերով ու հայհոյութեան հակառակով բացատրութիւններով, լուսանքներով, անարգանքներ տեղալ հարսին, որ պարկեշտ մօրը հովանիին տակ խիստ ամօթխած դաստիարակութիւն մը ստացած օղիկ օղիկ կուգար այս ջրհանիրական կուիներուն հանդէպ։

Մինակ փեսին քոյրը կար, այն հրնչակի սիրտ կրող աղջիկը, որ հարսին հետ միացած՝ կը մաքառէր մօրն ու մօրաքոյրներուն դէմ, միշտ պաշտպանելով ու վերիթարելով գժոխքին մէջ ինկած եղբօր կինը։

Փեսան բոլորովին չուարած էր այս անակնկալ պատուհասէն և հարիւր անգամ կը ղղջար ամուսնանալու մեղքը գործելուն համար։ Կը փնտռէր ամուսրութեան օրերը, ուր ան մէջ տիրապետող էր ամէնուն վրայ, մինչդեռ հիմա ծեծ կերած կատուի նման ոտքի տակ առած՝ լքած էր պառաւներու խումբը ու իր քրոջը հետ եկած էր զոքանչին տունը, կնոջ մտային հիւանդութիւնը դարմանելու համար, որ բարեբախտաբար վաղանցիկ հանգամանք մը ունի։

Զենք գիտեր թէ բարկութեան թափը անցած է այս պատուհաս կեսուրին ու իրեն քոյրերուն, բայց ինչ որ ստոյգ է՝ վստահ ենք թէ ընտանիքներու մէջ տեղի ունեցած ամուսնական կռիւներուն ու երկպառակութիւններուն մեծագոյն պատճառն ու շարժարիթը երկու ամուսիններուն պարագաներն են։

Այս խնդիրին մէջ եթէ կեսուրն ու ոնոր քոյրերն են դժբաղդութեան հեղինակը, ուրիշ տասնաւոր պարագաներու մէջ զոքանչներն ու քենիներն են պատճառ շատ ամուսիններու իրարմէ բաժնուելուն։

Ընտանեկան հարցերով հետաքրքրուող ո՛և է մէկը պիտի տեսնէ որ հարս ու փեսայ քիչ անգամ անհամաձայնութիւն պիտի ունենային իրարու հետ, եթէ ընտանիքի ուրիշ անդամները արծարծել չչլանային առաջին անգամ ծագած աննշան կայծը։

Ինչ յոռի զգացում է սա որ արմատացած է կեսուրներու մէջ, մինչեւ իսկ իրենց ու իրենց զաւակին երջանկութիւնը խորտակելու ատաիճան սատանութեամբ։ Կ'երեւայ թէ հարսի դէմ սնուցուած ատելութիւնն այնչափ սաստիկ է դաժան մայրերէ ոմանց քով, որ մայրական զգացումն ալ տեղի կուտայ այս անարդ կիրքին։

Կեսուրները, կուիներէ հաճոյք զգացող պառաւները ընդհանրապէս ռամիկ դասակարգին կը պատկանին որ լրագիր չի կարդար, հետեւաբար այս առթիւ մեր գրած ամէն յորդորներն ու թելադրութիւնները յոյն թաղաքացիներուն սահմանուած են։ Տաներէցներուն կ'ինայ յանախակի այցելութեամբ ու յուսիտնական կեանքին պատիժներուն հետեւանկարովը ահաբեկել այս պատուհաս կիներն ու եթէ ոչ բարոյականի սկզբունքով՝ գոնէ կրօնքի սահմանած պատիժի երկիւղովը կասեցնել զիրենք այս տնաւեր ճամբէն։

Տգիտութեան, յոռի դաստիարակութեան արդիւնքն է անշուշտ նախանձին այս ատաիճանը, որ մանաւանդ իբր երկրորդ զաւակ նկատուած հարսի մը դէմ կը սնուցուի։ Ցմտանք սակայն այն բարի ծաղիկ հարսերն ալ, որ դեռ հարս չեկած իրենց մտքին մէջ դրած են մաքառիլ ամուսինին ամբողջ ընտանիքին հետ, որպէս թէ անոնց վրայ իշխելու համար գացած ըլլային։

Ջիչ մը խելք, դատողութիւն ունեցող հարս ու կեսուր սակայն, բնաւ անձնատուր պիտի չըլլային այս կարգի եպերելի զգացումի մը, որուն արդիւնքը յաճախ երկու կողմին ալ դժբախտութիւն կ'առթէ։ Միշտ կարգաւորութեան տէր երիտասարդի մը ինչ կրնայ ընել երբ կիներն ու մայրը իրարու հետ չհամաձայնին, ո՛չ մէկը կրնայ լեցնել, ո՛չ ալ միւսը, երկու տունի ծախք ընելն ալ բնականաբար քսակը չի ներեր, ուստի ուզէ չուզէ պիտի շարունակէ դժոխային կեանքը որ պիտի մաշեցնէ զինք վերջապէս։

Իր հանգստութիւնը փնտռող, զաւակին վրայ մեղքցող մայր մը, ինչպէս նաեւ ամուսինը սիրող կին մը միշտ խաղաղութեան հետամուտ կ'ըլլայ։ Պզտիկ փորձ մը բաւական է հաստատելու համար թէ, բարի ու չար ըլալուն մէջ մեծ տարբերութիւն մը չկայ։ Ջիլ մը լուսաւորութիւն, ներողամտութիւն ամէն չարիքի պիտի յաղթեր, մանաւանդ երբ հարս ու կեսուր իրենց մտքին մէջ հաստատած ըլլային որ սկզբունքը թէ «ամէն պարագայի մէջ սարսուած են մէկտեղ ապրիլ»։

ՃԱՆՉԻՒՈՐ ԴԷՄՔԵՐ

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԱՊԵՏ ՍԵՐՈՎԲԷԱՆ

[ԶՈՐՐՈՐԴ ԵՐԿՎԵՑԵԱԿԻՍ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ 3.Ը]

Ասկէ ութը տարի առաջ, յուլիս ամսուն, կրթական և երկրագործական երկնապէս ջուխտ այդ հանդէսի շրջանին մէջ, կիսամսեայ հանդէս մը սա տողերը կը հրատարակէր.

Աւսմշէ առաջին հանդէսը.—Արմաշ այս օրերս մեզի նուիրեց իր առաջին վարդապետները։ Մեզի համար այս դէպքը կարեւոր է, և շատ տարբեր՝ սովորական ձեռնադրութիւններէ, ան՝ որ միայն կրօնքի մարդիկ չեն մեզի ընծայուածները, այլ մանաւանդ ուսումնասիրութեան մարդիկ։ Դուրեանն.ուսկերներները իրենց վարպետին գործը շարունակողներ, հիւսուորողներ և ընդլայնողներ պիտի ըլլան»։

Առ օրէն մանաւոր հետաքրքրութիւն մը կը մարմաջէր հոգիս՝ այդ նախընծայ հունձքէն նմոյշ մը գոնէ տեսակցութեամբ կամ այլ առիթով ճաշակելու, վայելելու համար։ Առիթը ներկայացաւ Մուշեղ վարդապետով, և այսօր՝ երեքշաբթի իր սիրալիր ասուլիսին ու մանաւանդ իր միաքին ու գրիչին յարաճուն ճառագայթումներէն չլացած՝ չեմ վարանիր այդ հունձքէն ամէնէն ատոր նկատելու զինքը։

Եթէ իր կենսագրականը պատրաստել ուզուէր, սապէս պիտի սկսէինք։ Արշալոյսէկ գիւղէն. ապրութեանը Պոլիս եկած ու Եէնիգեղ՝ Էրէճէճի մը քով աշկերտ մտած է։ Այս տղան իր համեստ անունը և անշուք ծագումը կրցաւ սրբագրել եռքէն. Դպրեվանք քաշուելով՝ հոն կրօնքի մարդը ձուլուելու համար։

Մեր վերադարձ ստակութիւն գրագէտներուն մէջէն ամէնէն երիտասարդն է ան, և,—ինչպէս կը սիրէ զուրցել ժողովուրդը, — բռնուելի՛ քը։

Սլացիկ, սկայիկ հասակ մը, վառվռուն, արագոտն։ Բուսայի յօնքեր և խարտեաշ, գեղեցիկ մօրուք մը, տեղ տեղ սաթի գոյն ճերներով, որոնց նրբագայեալ անտառուտը վեր կը սողսկի, վարդագոյն այտերուն ատորտը հատնելով, կանգ առնելով։ Դէմքին չնորհը զարկ ստացած է իր մեղուշ, մականունին համապատասխան վեհ փարփառութեամբ մը աչուքներէն, ուր բիրեր կը խաղան մշտաշարժ կամ կը սեւեռուին անքթիթ՝ անձնատուր եղած յուզումին կամ խոհանքի նոպաներուն համեմատ։

Կ'երթան կու գան՝ ձկնորս սեմականի մը դէմքը կ'ընդունին նկարիչները, Խաչատրին պատկերը ուենալու համար։ Վերջին պահուն, Գեթսեմանիի պարտէզը ծունկ չոքող Յիսուսին դիմանկարը Մուշեղինէն տարբեր չէի կրնար երեւակայել ես։ Միւս կողմէ, վեղարը վերցուր անոր գլուխէն, վրայէն ձգէ տուր սքեմը, և առջիդ կ'ունենաս առոյգ, պատուական տղամարդ մը՝ կեանքով, հրայրով զեղուն։ Եւ սակայն կրօնքին տուած այդ ձագարակերպ բարձրութիւնը պիտի կոթողի՛ միշտ իր գանկին վերեւ և սքեմը յար պիտի մնայ իր միսին փակած, կուսակրօն կղերականի յատուկ այն պատուէրին համաձայն՝ որ տարիներ առաջ ըսած էր իրեն.

—«Կալ ի դմին կոչմանն»։

Եթէ կեանք, զգացում, հրայրք առատ են իր մէջ, ինքը գիտէ զանոնք կիրարկել գաւառէ գաւառ նետուելով՝ հովուելու դեղջուկ համայնքներ, կամ, փարելով գրիչին՝ գրական ու կրօնական շնորհքով կարուներ մեզի հրամցնելու համար։

Երկուշաբթի ցորեկ մը հարանիքի մէջ էր։ Կարգուողը իմ ալ, իր ալ բարեկամն էր։ Այն օրն էր սա՝ որուն իրիկուան շոգենաւ պիտի նստէր Աբրակիր մեկնելու համար։ Հայրասիրը հարանիքին ոգեւորութեան, մանող ելոյզներու յորդ խնդութեան մէջ՝ անկիւն մը քաշեց զիս ու կարդաց ծնողքին գրած նամակը՝ զոր քիչ մը վերջ թղթատուն պիտի յանձնէր։ Ինչ ասաք, թրթռուն ներշնչման մը տակ լեցուցեր էր այդ թուղթը՝ լեզուս չի զորեր պատմելու։ Կոչումին ձայնը, կարօտ, արցունք և դեռ շատ մը ուրիշ բաներ իրար կը խառնուէին, իր կեանքի հեղինակներէն ուրիշ բան չուզելով, բայց եթէ աղօթել մը միշտ իրեն համար։ Կարծես դեռ ականջիս մէջն է իր ձայնը։ Լեզուածայր, թերխուշ շեշտերով՝ որոնք կը մարէին հեզգեհեզ չուրջերնիս ալեվիկող չչուկներուն մէջ։

* *

—«Միայն կրօնքի մարդիկ չեն մեզի ընծայուածները, այլ մանաւանդ ուսումնասիրութեան մարդիկ» ըսուեցաւ ժամանակին, Արմաշէն եկող այս վարդապետներուն համար։ Իր ընկերները քանի մը հատ յաղուած տուին թերթերու, եկան դացին, հոս պատարագեցին, անդին քարոզեցին, բայց ուսումնասիրութեան մը նախախօսրիքը չի ցուցուցին մեզի։ Նարեկացիին վրայ ընդարձակ դեռ անտիպ ուսումնասիրութիւնով մը և Պարկերեանը ու Հովսեփեան Ղազարի երկու հատորով՝ այս վարդապետը, մինակը, գոնէ կրցաւ արդարացնել իրենցներուն համար ժամանակին գուշակուածը։

Մէս կողմէ, գաւառի անկիւնը քանի՛ մնաց՝ ա՛մենչափ կարծես ուժ առաւ գրականութեան մէջէն հէքեաթի ճիւղին, որուն կը հետեւէին արդէն Ռ. Զարդարեան և Հմ. Նազլեան, գաւառի երկու ճանչնալի գրողներ։ Լուսանոգի Եղիազար Մուրատեանը, երբեմնի դասատուս, որ մեր գրական պատմութեան մէջ դասուելիք դէմքերէն մէկն է,— նորավէպներէ, քմածին գրութիւններէ և քերթուածներէ շատ նախապատութիւն կուտար ուանդաւէպին։ «Մասալէն, կ'ըսէր, ժողովուրդի մը բարքը, նկարագիրը կ'արտացոլայ»։

Եւ այսպէս՝ «Մասիս» շաբաթաթերթը ամէն անգամուն նոր կենդանութիւն կը տանար, երբ Լէրան Ծղտմբը, Մեկուով ձեռ, Աբսէլիներու բիլը, Թանէրլիանը և Քրանը կ'երեւնային հոն, ամէնքն ալ գրական ազուր պատառները, իրենց մէջ լիովին խտացուցած այն դիւթանքը՝ ուր գեղի կեանքերու պատկերը կայ, թախիծի, մորմոքանքի մէջ թաթխուած։

Իր գրական գործունէութեան ամէնէն շատ դուրս ցայտիլը տեսանք, երբ վերջացող երկու տարիներու ճօթնեակներուն կ'ըմբոշխնէինք «Բիւրակն»ի մէջ հրատարակածները։ Աստուածաշունչի հատուածները վերլուծել տափկուկ, հատարակ ոճով մը. ատ պատուելիութիւններէն կուշտ էինք մենք։ Մուշեղ իր ուժեղ ոճին և հանգոյց քակելու՝ գրչի այդ եղական արուեստին հետ եկաւ հիներուն ծթռատութիւնը լուսաւորելու։ Բրած այդ ծառայութեան հատար ատ քիչ մը քիչ չի բամբասուեցաւ սրկէ ու նրկէ. լուսանք մնաց որ չի թափէին վրան. մէկ հերետիկոսը պակաս էր՝ ան ալ չի քաշուեցան արտասանելու խել մը ցամաքնոյ խմբագիրներ։

Որարիկ մը խուրել սատմանումներու, որոնք — օրինակի համար — ձէթով լուսքիան ողջունած են միշտ՝ դիւրատար, դիւրաբարս չպիտի ըլլար անշուշտ։ Այս կղերականին հրամցուցածները նոյնը եղան ատոնց համար։ Կը յիշեմ իր մէկ խօսքը, թիւր քննադատներու առթիւ «Ու. մենք սկզբունքէն աւելի հեղինակն է որ նշանակ կ'ընենք»։

Երբ առաջին անգամ ինք Սուրբ Գրոց բացատրականին ծայր կուտար, յօդուածին տակ կ'աւելցնէր. «Այն

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջեանը)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 62

ԿՆՈՌՈՏ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ԶԷՊ

Տեղական-ընտանեկան կեանքէ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

Հանքատէր Յովսէփ Շարամով բոլորովին մոռնալով իր առաջացած տարիքը, ու լուրջ մարդիկներու սքօղած դիրողութիւններուն ալ կարեւորութիւն չտալով, նորահաս երիտասարդի մը հովեր առած՝ տեւական յարաբերութեան մէջ էր ամուսնական միջոցներուն հետ։

Սովորական աղջիկներու չէր զիջաներ, միջնորդները՝ իրենց գեղեցկութեամբ հռչակ հանած օրիորդներ կառաջարկէին, որոնց հետ ամուսնանալու երկիւղը ամէնէն կարող երիտասարդներուն իսկ մտածել կուտար։ Եւ Շարամով առանց ապագան նկատողութեան առնելու, առանց խորհելու թէ, ասանկ ամուսնութեան մը հետեւանքը ինչ կրնայ ըլլալ, կսկեր լրջութեամբ զբաղիլ այս կարգի աղջիկներով, որոնց ամենէն գեղեցիկին համար պիտի տար անդուլ իր հաճութիւնը։

Մեքինէի գրած ընդարձակ նամակներուն՝ հազիւ ժամանակ կը գտնէր երկու տողով պատասխանելու, եւ այս նամակներուն մէջ հայրական գորովէ աւելի խուսափող մարդու մը ոգին էր որ կը նշմարուէր։ Բնաւ խօսքը չէր ըներ Մեքինէի Պաքու վերադառնալուն, կը գանգատէր գործերուն պառաւութենէն, որոնք իբր թէ ֆաչկոնդած էին զինք Պաքուի մէջ, ուրկէ քայլ մը առնել անկարելի էր։ Միւս կողմէ սակայն կ'արտանէր աղջիկը մեծածախ կեանք մը վարել, առանց հաշիւ ընելու դրամին վրայ։

Մէկ խօսքով այլեւս իր անձին տէրը չէր Շարամով։ Գինովի մը հանգամանքը ստացած էր և աջ ու ձախ կը տարուբերէր, ինք ալ գիտնալով որ օխտ ճամբայ մ'է որուն կը հետեւի։ Մեքինէի ներկայութիւնը սոսկում կ'ազդէր իրեն, բացարձակապէս կը վախնար աղջիկէն և կը ջանար միշտ հեռու պահել քովէն զայն, մինչեւ ամուսնութիւնը կատարուիր ու ինք էրիկը դառնար Պաքուի հիացում ազդող գեղեցիկ աղջիկներէն մէկուն։

Հանքատէրին ծրագիրը պարզ էր։ գիտէր որ Մեքինէ չէր կրնար միեւնոյն յարկին մէջ բնակիլ իր խորթ մօրը հետ որ հազիւ տասնրուք տարու պիտի ըլլար։ Ուստի այս անտեղութեան առաջքը առնելու համար՝ դեռ չամուսնացած՝ որոշած էր պսակէն անմիջապէս ետք Եւրոպա մեկնիլ իր երկրորդ կնոջ հետ ու երկար ժամանակ զբօսական ուղեւորութիւններ կատարել, մինչեւ որ Մեքինէ տուն դառնար ու եղելութիւնը լսելով հաշտուէր նոր կեանքին պայմաններուն հետ։

Շարամով՝ ալ մոռցած էր Վրացուհին, որուն կողմէ ձան ձուն չէր ելլեր։ Հանքատէրը այնպէս կ'ենթադրէր որ, անանք կնոջը մահուան պատճառ ըլլալէ ետք՝ վախցած էին իրենց ոճերին հետեւանքէն և արդարութեան ձեռքէն ազատելու համար սարսուած էին անկիւն մը առնձնանալ ու իրենց գոյութիւնը ծածկել։

Մինչդեռ բոլորովին այս ենթադրութեան հակառակն էր Վրացուհին ու եղրօրը ծրագիրը։ Անոնք արդարեւ պահուրտած էին իրենց մորթին մէջ, բայց չէ թէ լուութեան դատապարտուելու, այլ աւելի զօրաւոր կերպով յարձակելու համար իրենց մեծատարուստ որսին վրայ, զոր բնաւ մտադիր չէին ձեռքէ թողուլ։

Տիկին Շարամովի մահը արդէն իրենք փութացուցած էին, գիտէին կնոջ սակաւ կազմն ու սիրտը կրծող նախանձին ատաիճանը որ թեթեւ ցնցումով մը կրնար մահացու կերպով վիրաւորուիլ։ Վրացուհի՝ արդարեւ մանչ զաւակ մը ծնած էր, որուն հայր ըլլալու համար, Շարամովէն տիմար և միեւնոյն ժամանակ անկէ հարուստ մէկը կարելի չէր երեւակայել։ Արդէն դեռ տղան չծնած կամաց կամաց սկսնոր ծակած էին հանքատէրին, մերթ սպառնալիքով և մերթ ալ ֆրինքով, ուստի երբ մանչ զաւակը ծնաւ, ալ ուրախութիւնը չափ չուներ Վրացուհիին ու իր պարագաներուն։ Այս նորածին տղան դրամագլուխ մ'էր, հասութաբեր դրամագլուխ մը, զոր շահագործելու համար, սատանայական խորամանկութիւն անհրաժեշտ էր։

Երբ տղան ծնաւ, անմիջապէս ընտանեկան Ժողով գումարեցին իրենց շրջանակին մէջ թէ, ինչ միջոցով պէտք էր գործի սկսիլ։ Ամենէն առաջ անհրաժեշտ էր այս գոյժը հաղորդել Շարամովի կնոջ, անոր ցնցող հարուածը գուցէ չախչախելու համար կինը, որուն մահուամբ ամենէն մեծ արգելքը կը վերնար մէջ տեղէն, ու իրենք ազատ ասպարէզ կ'ունենային, իրենց ուզած խաղը խաղալու Շարամովի գլխուն։

Խորամանկ հրէշները իրենց ծրագրած ոճերին հետեւանքը չգուշակելու չափ միամիտ չէին, ուստի Արդարութեան ձեռք չմատնուելու համար որոշեցին բոլորովին անծանօթ ձեռքով մը գործել և վրացուհիին քոյրը որ աւելի վարժ էր այս կարգի դարձուածներու, դուրս ելաւ տունէն պատահական մէկը գտնելու և այս գոյժը անուղղակի կերպով տիկին Շարամովի հաղորդել տալու համար, որուն այն մեծ ընդունելութիւն մը կատարելը կանուխէն իմացած էին արդէն սպասուհիներու թուլբերանութենէն։

Կինը երկար բարակ դեղերումներէ ետք, վերջապէս նորոյթի վաճառատան մը մէջ հանդիպեցաւ միամիտ կնոջ մը, որուն հետ անմիջական բարեկամութիւն մը հաստատեց ու չլացնելէ ետք անոր աչքը Շարամովի կնոջ առատաձեռնութիւնովը, բացատրեց թէ, Շարամովի մեծ տղան ինչպէս ամուսնացած էր Վրացի աղջկան մը հետ, թէ հայրը՝ Պարոն Շարամով օրչափ ընդդիմացած էր տղուն այս ամուսնութեանը և թէ տղուն մայրը տիկին Շարամով օրչափ համակիր էր Վրացի հարսին ու օրչափ ուրախութիւն պիտի զգար եթէ իմանար որ մանչ թոռ մը ունեցած էր։

Միամիտ կինը անքնական բան մը չգտաւ իրեն այս պատմուածներուն մէջ, և նկատելով որ ամէն մօր համար նուիրական հաճոյք մ'է թոռ մը ունենալը, բնաւ չկասկածելով խօսակիցին անկեղծութեանը, որոշեց ինք ստանձնել այս աւետաբերի պաշտօնը, մեծ պարգեւ մը ստանալու ակնկալութեամբ, և Շարամով առն հասցէն առնելով անմիջապէս դէպ ի հոն փութաց, ուր արդէն պատմեցինք արդէն թէ ինչ տխուր հեռեւանք ունեցաւ իր տուած լուրը։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԻՄՊԷՌԱԼ ԴԱՏԸ

ԵՐԵՍԻ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

ԲՈՒՌՆ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ.—ԽԻՍ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ

(Շարունակութիւն)

Անանուն Ճամակը

Բայց Քաթոի դատին միջադէպնե-րէն մէկը շատ մեծ օրէն պիտի խնդրոյ նիւթ ըլլայ Ժողովին առջեւ։ Մնդիրը ան-ննամակին վրայ է որ կարդացուեցաւ հինգշաբթի նիստին մէջ իններորդ ժո-ղովին նախագահէն։

Երեսփոխաններու շատ մեծ մաս մը, առանց կարծիքի անհամաձայնու-թեան, ցաւ յայտնեց այս իրականու-թեան համար։

Ապագային մէջ ալ խուսափելու համար անկէ, նախկին դատաւոր եւ Տուպսի-ազգայնական երեսփոխան Մ. Ժոսէ Կռօսժան, խնդրեց արդարու-թեան նախարարէն պատասխան մը տալ իրեն «այն սովորութեան վրայ որ դա-տական վիճաբանութեան մը մէջ, կրնայ յառաջ գալ զսպողական ա-ռանձնաներու նախագահներէն կամ դա-տաւորներէն, իրենց հասցէին ուղղուած անանուն նամակներէն»։

Մ. Վալլէ յայտարարեց Մ. Կռօսժա-նին թէ այս հարցումին պիտի պա-տասխանէր։

Բայց արդարութեան նախարարին և Տուպսի երեսփոխանին միջեւ գոյա-ցած համաձայնութեան մը համեմա-տ, խնդիրը վիճաբանութեան պիտի են-թարկուի Իւմպէռ Քաթոյեան դատին՝ իններորդ ժողովին տուած լուծումէն եւաք։

Մ. Վալտէր Ռուսօի Ճամակը

Մ. Վալտէք Ռուսօ հետեւեալ նա-մակը ղրկած է Մ. Քաթոի փաստաբան Մ. Ռոմոլֆ Ռուսօին։

13 Փետրուար 1903

Սիրելի պաշտօնակից,

«Ֆիկարօ» կը հրատարակէ ձեր պաշտպանողականին մէկ վերլուծու-թիւնը, ուր հետեւեալը ուշ կը գրա-ւէ։ «Մ. Վալլէ դիմում բրած էր ընդդէ. դատախազին, դատական նա-խարարին. թերահաւատներու կը դի-մէր, որով չկրցաւ ձեռք բերել քննու-թեան հրաման մը։»

Ես երբեք չեմ ուզեր ինչ որ ա-նքաւոյդ կրնայ ըլլալ ինձի վերաբերող տեղեկութիւններու մէջ։ Բայց չպիտի ունենայի միեւնոյն անտարբերութիւնը այն սխալանքներուն համար, որոնք Ֆրանս ուրիշի վնասաբեր ըլլալ։ Իմ պատուաւոր պաշտօնակից Մ. Վալլէ, ոչ միայն դիմած է ընդդէ. դատախա-զին, դատական նախարարին, այլ ինձի-ալ։ Զէի իմացած իր ընթացքը։ Դա-տական նախարար Մ. Մօնի, այն վարկեանէն ի վեր, քննած էր թէ ինչպէս հարցաքննութիւն մը կրնար բացուիլ։

Իր նախարարութեան ամէնէն կա-րող պաշտօնատարներէն սա կարծիքը առած էր թէ դատ մը անխուսափելի էր։ Ընդհանուր դատախազը այս կար-ծիքը հաստատելով ինձի, ըսաւ. «Թո՛ղ Մ. Քաթօ բողոք մատուցանէ, ժամ մը վերջ քննութիւն պիտի բացուի, ինչ-պէս նաեւ դրամարկղը»։

Ասիկա տեղի կ'ունենար մարտի վերջերը։ Հետեւեալ օրը երբ ընդհա-նուր դատախազը եկած էր ինձի, ըն-դունեցի նաեւ այցելութիւնը Մ. Վալ-լէի, ընկերակցութեամբ շատ մը երես-փոխաններու, քաղաքական խնդիրնե-րու վրայ տեսակցելու համար։ Այս տեսակցութենէն վերջ, հաղորդեցի ի-րեն ընդհանուր դատախազին ըսածը։ Անկա՛ռ գոհ եղաւ։

Ժամանակը անցաւ առանց որ և է բողոքի։ Մայիս 6ին, վերջապէս հրա-մանագիրը տրուեցաւ, որուն վրայ ինչպէս յայտնի է Իւմպէռները փախան։ Մ. Վալլէ նորէն դիմեց ինձի, վախնա-լով որ դուցէ նոր խաղ մը խաղցուի երրորդ անձերու կողմէ փոխ տրուած արժէթուղթեր մէջտեղ հանուելով։ Պատասխանեցի իրեն թէ արգիլելու միակ միջոցը բռնել էր արդարութեան կողմը որ, պիտի ներկայ ըլլար, 9ին գործառնութիւններուն։

Մայիս 8ին, առտուան ժամը 11ին, վերսաին տեսայ Մ. Վալլէն որ իր յա-ճախորդին ստորագրած բողոքը կը բե-րէր։ Այսուն 8ին, տօնի օր ըլլալով, խորհուրդ տուի իրեն ձգել զայն Հան-րապետութեան փոխնորդին տունը, ինչ որ ըրաւ։ Նոյն օրն իսկ, հարցա-քննիչ դատաւորը բռնուած էր, և հե-տեւեալ օրը դրամարկղին բացմանը ներկայ եղող դատական պաշտօնեա-ները կը հաստատէին կարծեցեալ ժա-ռանգութեան ոչնչութիւնը։

Հաճեցէք, ընդունիլ, եւն.

ՎԱԼՏԷՐ-ՌՈՒՍՕ

ԷՏՈՒԱՐՏ Է.Ի ԴԱՀԱՃԱՌԸ

Բացում Բարլամէնթի

Անցեալ երեքշաբթի օր Անգլիոյ խորհրդարանին երրորդ նիստը բացու-անձամբ Էտուարտ Թագաւորը. Թա-գադրութեան հաղէսին օրուան նման խանդավառութիւն մը կը տիրէր չորս կողմ, ապարանքները և տունները գոյն-զգոյն դրօշներով զարդարուած էին, և Պըքինկէմ պալատէն մինչեւ խոր-հրդարան տանող ճամբուն երկու կող-մերը անձնապահ զինուորներ տրքայ-կան թափօրին անցքը կը պահէին։ Նոյն օրուան օդին գեղեցկութիւնն ալ մեծապէս նպաստեց տիրող հանդէսին փայլին, անանկ որ երբ զրահապատ հեծելազօրքը առջեւէն ու վեցական ձիերով լծուած պալատական շքեղ կառքերէ կազմուած թափօրը ճամբայ ելաւ, արեւուն ջինջ ճառագայթները մանաւանդ առաջին հինգ կառքերու մէջ բազմած պալատականներուն շող-շողուն համազգեստներուն հետ ակա-խեղ տեսարան մը կը պարզէին։ Թա-գաւորը մարշալատի համազգեստ մը կը կրէր, և Թագուհին սպիտակ շող-շողուն շրջազգեստ մը որ պճնազարդ-ուած էր զանազան ադամանդեայ գո-հարեղէններով։

Թափօրը վերջապէս նեւագածուն-ռու զարկած հիանալի կաղներուն մէ-ջէն հասաւ Խորհրդարանը ուր լորտ Սալզպրի, ծունկի գալով Թագաւորին առջեւ, Ն. Վեհափառութեան մասոյց գահճառին ընագիրը որ մագաղաթի վրայ գրուած էր և զոր Թագաւորը առնելով, նստած տեղը, կարդաց բար-ձրաձայն։

Գահճառին մէջ կը յայտարարուի թէ Անգլիա Տէրութիւններու հետ միշտ բարեկամական յարաբերութիւններ տա-ծած է, և թէ Վէնէցուէլեան նաւա-հանգիստներուն պաշարումը անհրա-ժեշտ դատուեցաւ անգլիական դրօշին դէմ եղած անիրաւութիւններուն հա-մար, և թէ այդ պաշարումով էր որ ձեռք առնուեցան վէճի նիւթ եղող կարգադրութեան յանգող բանակցու-թիւնները։

Գահճառը կը ծանուցանէ այն դաշնագիրին կնքումը, որով Ալասքա-յի սահմանագիծի խնդիրը իրաւարար ատեանի մը վճիռին ենթարկուեցաւ։ Ցեռոյ Սամալիի դէմ ղրկուելիք արշաւախումբին կազմութեան համար անգլիական զօրքերուն Օպիս ցամաք հասնելու խնդիրը իմացնելով այդ ձեռ-նարկին համար Իտալիոյ գործակցու-թիւնը կը յիշէ և կը յուսայ որ զին-ուորական գործողութեամբ վերջապէս պիտի կարելի ըլլայ այդ ցեղերը Անգ-լիոյ և Իտալիոյ թեւին տակ առնելով, անոնց ապագայ ձանձրացուցիչ խլըր-տումներուն առաջքը առնել։

Գահճառը կը յիշէ թէ Հարաւ. Ափրիկէի բարգաւաճումը գոհացուցիչ կերպով առաջ կ'երթայ, կը յիշէ նաև Բանս երկրին դէմ ղրկուած անգլ. արշաւանքը որ Էմիրին թշնամական ընթացքէն առաջ եկած է։ Գահճառ-ուն մէջ կը խօսուի Տէլիին մէջ կա-տարուած Թագադրութեանց հանդէս-ներուն վրայ և կ'ըսէ թէ այդ հան-դէսները շատ փայլուն հանգիստու-թեամբ տեղի ունեցան և գոհու-նակութիւն կը յայտնէ որ այս հանդէս-ները տեղի ունեցան ան ատեն երբ ա-րեւմտեան Հնդկաստանի անտեսական անձկութիւնը ու երաշտութիւնը վեր-ջացան։ Գահճառը կը խօսի նաև պիւտճէին վրայ և կ'ըսէ թէ որքան զգուշութեամբ պատրաստուի ան, դարձեալ պարագաները անհրաժեշտ ծախքերու կ'ենթարկեն երկիրը և Տէ-րութիւնը։

Գահճառը ի վերջոյ կ'առաջարկէ Իրլանդացի վարձակալներու դիւրու-թիւններ տալ ագարակներու գնումին համար և կատարելագործել վերջին նստին մէջ որոշուած կրթական ծրա-գիրը որպէս զի ամբողջ Լոնտոնի մէջ ընդհանրական այն։ Ցեռոյ Պրիսելի շաբարի պայմանագրութեան տրամա-դրած յանձնառութեանց գործադրու-մին համար օրինագիծեր կ'առաջարկէ, ինչպէս նաև օրինագիծեր Հարաւ. Ափ-րիկէի զարգացումին համար փոխա-ռութեան մը երաշխաւորութեան և ուրիշ տեղական գործերու կարգա-դրութեան։

Գահճառը երբ աւարտեցաւ, Թա-գաւորը աղօթք մը կարդաց ու Թա-փօրը միեւնոյն հանդիսաւորութեամբ կազմուելով, փողոցներուն մէջ, Թա-գաւորը հոսաւ պալատ կէս օրէ ետք։

ԿԱՊՈՑՏ ՏԵՏՐԱԿԸ

Լոնտոնէն փետրուար 16 թիւով կը գրեն թէ, կառավարութիւնը հրատա-րակած է կապոյտ Տետրակ մը Վէնէ-ցուէլայի վրայ։ Այս տետրակը որ 228 երես ունի, կը պարունակէ շատ մը նամակներ և հեռագիրներ որոնք փո-խանակուած են արտաքին գործոց Նա-խարարութեան և իր Գերլինի, Հռոմի, Ուաշինկթընի, Քարաքասի ներկայա-ցուցիչներուն, Ֆրանսայի ու Գերմա-նիոյ դեսպաններուն միջեւ։ Ինչպէս ամէն կապոյտ տետրակ, ասիկա ընա-կանաբար չի պարունակեր այս գործին վերաբերեալ բոլոր տօքիւմանները, բայց 272 նամակներէ և հեռագիրներէ պակաս ալ չի պարունակեր։

Առաջին հրատարակուած նամակը 1901 մարտ 16 թուականը կրող է, զոր գաղթային նախարարութիւնը կը ղրկէր արտաքին գործոց նախարարու-թեան և որուն մէջ ենթարկուած են երկու հեռագիրները Թրինիթի կառա-վարչին, որ կը գանգատի անգլիական հպատակներուն ձերբակալութենէն և անոնց ինչքերուն վնէնցուէլական զօր-քերուն կողմէ եղած գրաւումէն։ Վերջին տօքիւմանը 1903 փետրուար 14ին թիւը կը կրէ, որ ղրկուած էր Լանստաունի մարքիզէն Ուաշինկթընի դեսպանին, յայտարարելով որ հրա-մաններ տրուած էին հեռագրով պա-շարումին վերնալուն համար։ Կը տես-նուի թէ կապոյտ տետրակը կը գրէ՝ շարքը բոլոր միջադէպերուն օրնք դարձան երկու տարիներէ ի վեր Վէ-նեցուէլայի մէջ։ Շերմակ Տետրակ մը արդէն հրատարակուած էր քանի մը ամիս առաջ, և որ կը պարունակեր Վէնէցուէլայի դէմ Անգլիոյ վնասնե-րուն ցուցակը և այն բանակցութիւն-ները զորս Լորտ Լանստաուն շունեցած էր Գերմանիոյ և Իտալիոյ դեսպաններ-ուն հետ, անոնց գործակցութեան մասին։

Այժմու տետրակը նոր բան մը չի ցուցներ։

ԷՏՈՒԱՐՏ Է. ՈՒՕԼՎԻՒՅԻ ՄԷՋ

Լոնտոնէն փետր. 16 թիւով կը գրեն թէ, Թագաւորը և Թագուհին նոյն օրը այցելած են Ուոլվիխ, բա-ցումը կատարելու համար զինուորական նոր հիւանդանոցին։ Խուռն ամբոխ մը ներմապէս ծափահարած է Թագաւորը և Թագուհին։ Ժամը 5ին ատեանները նոցին Վեհափառութիւնք Լոնտոն վե-րադարձած են։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԷՇԵԱ, 19 Փետր.— Այս առաւ-ուրով մենամարտ մը կատարուեցաւ պատերազմական նախարար պարոն Ֆոն Ֆէլէրվորիի և երեսփոխան Մ. Լէն-կիլի միջեւ, երէկ, Երեսփ. Ժողովին մէջ պատահած միջադէպին հետեւան-քով։ Պարոն Ֆոն Ֆէլէրվորի Թեթե-ւապէս վիրաւորուեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Երեսփ. Ժողովին մէջ, դ-ՆուՀրագրութեան օրինագծին վրայ վիճաբանուած ատեն, պատերազմա-կան նախարար Էվէսերշյամպի կոմսը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը այդ ծրագրին մէջ միայն ամէնէն ան-հրաժեշտ պահանջումները չկատարու-թեան առած է։ Նախարարը հրաւիրեց Ժողովը՝ քուէարկել նոյն ծրագիրը՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ օգտին համար, որ լաւ ու զօրաւոր բանակի մը պէտք ունի։ Երեսփ. Ժողովը յետոյ, երկրորդ ընթերցումով, ընդունեց այդ ծրագիրը և ձեռնարկեց անոր նկատմամբ տուեւ-լիք որոշման վիճաբանութեանը։ Կէս գիշերէն մէկուկէս ժամ ետքը նիստը կը շարունակուէր որ ժամը 11ին սկը-սած էր։

ՀՌՈՄ.— Երեսփ. Ժողովը 63ի դէմ 269 ձայնով մերժեց Մ. Միրա-պէլլիի առաջարկութիւնը, որով նա-խարարութիւնը կը հրաւիրէր՝ զեղչել զինուորական ծախքերը։ Վիճաբանու-թեանց պատասխանատու նախարարպետ Մ. Մանարելի յայտարարեց թէ ծախ-քերը կը համապատասխանեն երկրին ոյժերուն։ Ցարեց թէ պէտք չէ Իտալ-իան անկարողութեան մատնել, եւ թէ Իտալիա խաղաղութիւն կ'ուզէ, բայց ոչ թէ անզէն խաղաղութիւն, եթէ կը փափաքուի որ Իտալիա աշխարհի մէջ ունենայ իրեն վայլած տեղը։

ՄԻԻՆԻԽ.— Գավիերայի արքայա-կան տան վերատեսուչ եւ արտաքին գործոց նախարար ֆոն Քրայլշյամի կոմսը հրաժարեցաւ եւ անոր յաջորդեց կրօնքներու նախարար Պարոն ֆոն Բոտէվիլ։

ԲԱՐԻԶ.— Այսօր պատմական դա-տարանը վերսին զբաղեցաւ՝ սեղա-նաւոր Քաթոի կողմէ Իւմպէրներու դէմ բացուած անուանարկութեան դա-տով։ Ընդհանուր դատախազը պա-հանջեց անպարտ արձակել Իւմպէրնե-րը։ Վճիռը հաւանօրէն երկուշաբթի օրը պիտի տրուի։

—Երեսփ. Ժողովը շարունակեց եկ. մրտական ծրագրին վիճաբանութիւնը։

—Մերակոյսը առաջ կը տանի զի-նուորական նոր օրինագիծին վիճաբա-նութիւնները։

ՊՐՈՒՆՍՎԻԳ.— Նահանգային Խոր-հուրդը միաձայնութեամբ որոշեց խնդ-րել կառավարութենէն որ ընդդիմա-նայ Ժէզուիթներուն՝ Գերմանիա վե-րադարձին։

ՍԱՐԱԿՈՍԱ.— Մորէթ յայտարարեց թէ Սպանիոյ Խորհրդարանը նոր ընտ-րութիւններէն առաջ պիտի գումար-ուի։

ՄԱՏՐԻՏ.— Քրիսթինա մայր թա-գուհին որ Վիէննայէն կը դառնայ, երեքշաբթի Մատրիտ պիտի ժամանէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մ. Զէմպրլէն իր Քէյբ-Թաունէն մեկնումը մինչեւ մարտ 4 յետաձգեց։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

20 Փետրուար 1903

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100 02
Բէժի	(Tab. Turcs)	370 55
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	30 27
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	128 —
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	607 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	144 50

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի հիւսման կիւնիւ Սէլամլըգ ռէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի չէրի-ֆիտէ իճրա պուրուլմուշ տբբ։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՑԵԷ

Տիւնքի հիւսման կիւնի ագչամը Ֆրանսա սէֆիրի քէպիրի էսալէթլու Մ. Քոնթանս վէ Իսվէճ վէ Նորվէճ սէֆիրի սապգէք էսալէթլու գօնթ Սթինսօգ հազրաթը Սէրայը Հիւսա-եունը Միւլիքեանէ տավէթ պուրուլ-արագ թաամ իյլէթիքանէն սոնրա չա-եան պուրուլան միւսաատէի Սէնիյէի Հազրէթի Բահիչահի իւզէրինէ սու-ռէթը դայրը Դէմիրէք հուզուրը չէֆ բէթմէվիքտրը Հազրէթի Թաճ-ատիրէք չէրէֆիսուզէ նամիլ օլա-րագ միւշարիւէյ գօնթ Սթինսօգ հազրէթլերի նէզաը Սալիանթ Սէնի-ֆէքի մէմուրիէթինէ խիթաամ վէրիլ-տիկինէ տարր օլան նամէի Գրալիեի Զաթը Շէվքէֆսիմաթը Հազրէթի Բա-տիչահիէէ թագտիմ իլէմիշտիր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— «Նարոտնի Բրավա» պուլկարական թերթը կը գրէ թէ, Ռուսիոյ Սօֆիայի դիւանագիտական գործակատար Մ. Պախմէթիէվ, առա-ջինները մէկը եղած է անոնցմէ, ո-րոնք հրաւիրեցին Պուլկարիան, լուծել խռովարարական ընկերութիւնները և խիստ միջոցներ ձեռք առնել խռովա-րարներուն դէմ։

—Երեքշաբթի օր, նախարարապետ Մ. Տանէվ, Սոպրանիէի մէջ ընկերու-թիւններուն լուծման և անոնց պտեռ-ուն ձերբակալման մասին եղած հարց-ապնդումի մը պատասխանելով ըսաւ.

«Ուզեցինք ցուցնել թէ խռովարա-րական ընկերութիւններու գոյութիւնը թոյլատաւ չի կրնար ըլլալ, քանի որ անոնք մեղի վտանգի մէջ կը ձգէին։ Երկրին շատ էր որ մեզի այս որոշում-ները մղեց։ Անոնք որոնք ուղղամիտ և հաւատարիմ են վախնալու բան մը չունին, որովհետեւ միւսները իրենց պատիժը կը ստանան։ Եթէ աւելի եր-կար ատեն թոյլատաւ գտնուէինք այս ընկերութեանց նկատմամբ, ստիպուլ մեծ և անդարմանելի դժբաղդութիւն մը պիտի ըլլար Պուլկարիոյ համար»։ (Ծափահարութիւններ)։

—«Փիգատամ» Պուլկարիոյ կէս-պաշ-տօնական առեւտրական թերթէն առ-նելով կը գրէ. «Պուլկարիա թէ՛ իր գերիչխան Օսմ. Պետութեան և թէ՛ քաղաքակիրթ աշխարհին հանդէսաստանելու համար իր խաղաղասիրական նպատակը. այս անգամ լրջօրէն ու բացարձակապէս ձեռնարկած է ասպատակներու նուաճումին։ Հաստատ յոյս կայ թէ, այսպէսով քիչ ատենէն անդորրութիւնը պիտի վերահաստատուի և թէ ատով Պուլկարիա գոհունակու-թեանը պիտի արժանանայ Օսմ. Պետութենէն։

—Սոֆիայէ կը գրեն թէ վարչապետ Մ. Տանէվ, վերջերս Ռիւթէնիի և շրջականներուն մէջ կատարած քննական պտոյտի մը միջոցին, տես-նելով որ խռովարարները շարժման մէջ են, և աւազակապետ Զանչէֆ կարգ մը միամիտներ խաբելու վրայ է, իսկոյն տեղեկագիր մը ղրկած է նախարարաց Խորհուրդին, խռովարար Ընկերները ջնջելու պէտքը զգացնելով։ Այս տե-ղեկագրին վրայ, նախարարաց Խոր-հուրդը որոշած է խիստ միջոցներ անո-րինել խռովարարներուն դէմ, հետե-ւապէս ձերբակալութիւնները սկսած են։ Զէրբակալուած պարագլուխներէն Միխաէլովսքի վարժապետը բանտին մէջ հիւանդացած է։

(Վոսէլ Զոյնոսկ)

—Պուլկար կառավարութիւնը, իր ընթացքովը, ցոյց տուաւ թէ բացար-ձակապէս որոշած է խստութեամբ վարուիլ Պուլկար ասպատակներուն դէմ։ Ոստիկանները ձերբակալեցին ա-սպատակներու պետերէն Միխաիլովսքի-ին, Զանչէվ զօրավարը, Սթանիչէվը և ուրիշ այդ կարգի անձեր, որոնց տուները ու գրասենեակները կնքեցին։ Այդ խիստ միջոցներէն շատ մը օգտա-կար արդիւնքներ կը սպասուին։ Պուլ-կարիա այդ միջոցներով պիտի չգո-հանայ, վասն զի բացարձակապէս որո-շած է ամէն տեսակ միջոցներ ձեռք առնել՝ ասպատակներուն շարագործա-կան արարքները բոլորովին արգիլելու համար։

«Պուլկարիոյ գաւառները գտնուող ասպատակներու պետերէն Եանքովը ու Նիքոլովը ձերբակալելու և բանտար-կելու համար ալ հրաման տրուած է։ Գաւառներու մէջ ալ արդէն ուրիշ պե-տեր բանտարկուած են։

(Նեօյէ Ֆրայէ Բրէսէ)

ՇՈՒԷՅ ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպան կոմս Սթինպօք որ հանգստի կոչուած է, իր երկիրը պիտի մեկնի մօտերս։ Շատ մը անձեր և դեսպաններ ողջերթի այցե-լութիւն տուին դեսպանին։ Սթօքհօլմի արտաքին գործոց նախարարութեան մէկ բարձր պաշտօնատարը Պոլիս պիտի գայ, վարելու համար դեսպանատան գործերը մինչեւ նոր դեսպանի մը ընտրութիւնը։

ՀԻՒՍԱՐ ԶՕՐԲԵՐՈՒ նորակազմ գունդերուն համար Գրաքէչելի Աչի-բէյէն ալ զինուորներ պիտի առնուին։

—Այդ հեծելագունդին զինուորներ-ուն յատուկ համազգեստները պատ-րաստուելով կայս. հրացանակիրներէն երկու հոգիի հագցուեցան և այնպէս ներկայացան Վեհ. Սուլթանին որ բա-րեհաճեցաւ իր գոհունակութիւնը յայտ-նել, հրամայելով որ այդպէս պատրաս-տեն համազգեստները։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ բարեհաճեցաւ որպիսութիւնը հարցնել տալ դատական նախարար Ապաթուլլահմանի փաշայի, որ հիւանդ է։

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ճարտարապետ Վասիլաքի պէյ եօնթիսես առջի օր մեռաւ։

ԲԵՌՆԱԿԻՐՆԵՐԸ.— Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարը տեղեկագրով մը Մեծ-Եպարքութեան պարզած է քարտիներուն վրայ ապ-րանքներու փոխադրման արդի դրու-թեան անպատեհութիւնները, որովհե-տեւ քարտիին բեռնակիրներէն դատ սովորական բեռնակիրներն ալ դրամով կը փոխադրեն ապրանքները։ Նոյն նախարարութիւնը կը խնդրէ վերջ մը դնել այս դժուարութեանց որ կը վնաս-ա առեւտուրին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ.—Ներ-քին գործոց նախարարութիւնը ծանոյց բոլոր նահանգները որ կառավարիչները ու գայմագամները, գոնէ շաբաթը մէկ անգամ, ներկայ գտնուին կրթա-կան յանձնաժողովներու նիստերուն՝ նոր վարժարաններու հաստատման եւ արդէն եղածներուն ա՛լ աւելի կանո-նաւորմանը մասին հարկ եղած միջոց-ները ձեռք առնելու համար։

ՏԻԳՐԻՍԻ ԹՈՒՄԲԵՐԸ.— Զ. զօ-բաբանակին հրամանատար և Պաղատի կուսակալի փոխնորդ Միւշէր Ահմէտ Ֆէյզի փաշա Տիգրիս գետին վրայ շոգենաւակով պտոյտ մը կատարելով 8—10 ժամուան տեղ երկու եղերքնե-րուն թումբերուն վիճակը քններ է, և նորոգելի կէտերը մատնանիշ ընելով, ձեռնհաս պաշտօնատարներ է ան-միջապէս ձեռնարկել թումբերուն նորոգութեան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԱՎԱԳԻՆ կը հեռագրեն թէ, առջի առտու հոն ժամանող շոգենաւերը նեղուցէն դուրս չեն կրցած ելլել, օդին գէշութեանը համար։

ԻԶՄԻՐԻ ասպիկանութիւնը անցած կիրակի Զուքուր-Զէշմէի թաղին մէկ տունը խուզարկելով, գրաւած է փամփուշտներով լեցուն շատ մը պար-կեր և վառօդ պարունակող քանի մը թիթեղեայ խոշոր տուփեր։ Տուն ինները ձերբակալուեցան։

ԲՈՒՆԻ ՍԷՐ.—Բլէվնայի մէջ Մարքօ անուն մէկը անցածները փողոցը Էլիա անուն աղջկան մը կը հանդիպի և ա-նոր կը յայտարարէ թէ զինքը երկու երկաթ տարիներէ ի վեր կը սիրէր հե-ռեւաբարպէսք կենակցին իրաւունքս։ Աղջիկը բնականաբար կը մերժէ այս անծանօթին ու և է պատասխան. տար վրայ Մարքօ կատղած, կռուփի հար-ուած մը կ'իջեցնէ աղջկան կուրծքին և զայն գետին կը փռէ անշունչ, յե-տոյ ինքն ալ առօք փառօք բանտ կ'տա-ռաջնորդուի։

«ԲԼԷՎՆԱ» ՇՈՒԹԵՆԱԻԼ.—Պրուսա-յէն կը հեռագրուի թէ Մուսանիայի մօտ խարակներու վրայ խրած «Բլէվ-նա» շոգենաւին ուղեւորները անվնաս ազատուած են։ Շոգենաւը չափազանց վնասուած ըլլալով, բեռներուն մեծ մասը ջուրին տակ մնացած է։ «Գա-բամուսալ» նաւամիջոցը, որ լուսնորդնե-րու գումարտակը և հարկ եղած գոր-ծիքները տարած էր շոգենաւը ազա-տելու համար, օդին խստութեան պատճառաւ դեռ չէ կրցած գործի սկսիլ։

ՀՐԴԵՀ.—Առջի օր ժամ 8ին մի միջոց-ները, Նշանթաշ, Թէշվիգիէ թաղին մէջ, փայտաշէն տունէ մը հրդեհ ծա-գելով. հակառակ անմիջական օգնու-թեանց՝ ծաւալեցաւ և և տունն հրոյնո-րակ եղաւ։ Հրդեհը ծագում առած էր տան վարձակալներէն մէկուն սենեա-կէն, վառարանին կայծերուն պատ-ճառաւ։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ.— Սինոպէ կը ծա-նուցուի թէ տեղական իշխանութիւն-ները մեռեալ վիճակի մէջ ձերբակալած են Ալիճան Օման անուն հռչակաւոր աւազակապետը, և անոր համախոհնե-րէն 37 հոգի, որոնք դատարանին յանձ-նուած են։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Առջի օր Պալաթի նաւամատոյցին մօտ դիակ մը գտնուեցաւ։ Ոստիկանական նախարա-րութեան բժիշկներէն Ալի պէյ դիակը քննելով, հաստատեց թէ ծովուն մէջ խեղդուած է։ Տեղին ոստիկանութեան կատարած քննութիւններէն հասկցուե-ցաւ թէ, ծովամոյնը Ավրամ անուն հրեայ մըն էր, որ չքաւորութեան պատճառաւ անձնասպան եղած էր։

ՕՍՄ. ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿ

ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ՏՆՕՐԷՆ ՎԱՐԻՉ Մ. ԿՕՆԷ ԼԷՎԻ

(Բարէյի ԲօրՌ-Մէն-Մարբէն Ռարբանին)

ՐԷԺԻՍՍԷՕՐ Պ. Մ. ԶԱՔԱՐԱՍՏՃԵԱՆ

(Օսմ. Բեմէն Վաղծանօր կոպէրէթիվը)

ԱՌԱՋԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Վաղը 9/22 փետր. 1903 ժամը 7ին

Քօնֆորտիայի թատրոնին մէջ

Պիտի ներկայացուին,

ԹԷՆՕՐ Տ'ԱՄՊԷԼԻՆԿ

ՁԱՒԵՇՏ 1 ԱՐԱՐ

Դերակատարներն են. Պ. Պ. Զափ-բասեան, Թալյասեան, Արմենակ, Պա-ռոնեան և Տիկին Մերսէյէս Էլմասեան։

ԹՈՒԲԻՆԷԼԻ ԱՅՐԻՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 3 ԱՐԱՐ Ա. ՊԻՍՈՆԻ

ԱՆՁԵՐԸ

Մաթիլա	Պ. Պ. Մ. ՁԱՔԱՐԱՍՏ
Տիւբէրրօն	ՊԱԼԹԱՁԱՐ
Ֆրանսուա	ԹՕԼԱՑԵԱՆ
Վալտոի	ՓԱՓԱՋԵԱՆ
Բիթէլ	ԱՇՈՏԵԱՆ
Լոթէլիէ	ՆՈՒՊԱՐ
Վալանթին	Տ.Ն. Ս.ՁԱՐԻՒ (Գէնլիհան խուժբէն)
Անժէլ	ՕՐ. ՄԱՌԻ ՏԻԵՐ
Բօզալի	ՎԱՐԴԱՆՈՅՇ

ԳիՇերը սովորական

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ի ՆԶՈՒ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ ՊԱՂԵՑԱՒ

Ան է օրուան խնդիրը որ երբեք հինցնելիք չունի, քանի որ անոր պատ-ճառները միշտ թարմ են։

Պոլսոյ Ասիական եղերքի գիւղերէն մէկուն եկեղեցին այսօր այն տեսակ վի-ճակի մը հասած է—կամ աւելի հիւղ հասուցած են—որ առ ի չգոյէ քահա-նայական դասուն կարող հակողութեան մը, այսօր ամբողջ եկեղեցին յանձ-նուած երեք չնորհուսակ քահանանե-րու, կը դառնայ անոնց ձեռքերուն քմահին չարժումներուն համեմատ։— Ու կը հարցնեն թէ ինչո՞ւ արդեօք ժո-ղովուրդը եկեղեցիէն պաղեցաւ։

Անցեալ շաբթաթ էր, Թաղին մէջ նարածին մը կը հիանդանայ, որով անմիջապէս մկրտել պէտք կ'ըլլայ. ու երբեան հաղիւ եկեղեցի կը հասցնեն՝ վազն ի վազ։ Բայց ի՛նչ օգուտ քանի որ հոն առնուազն մէկու ժամու չափ սպասել անհրաժեշտ կ'ըլլայ, որովհե-տեւ ժամարար քահանան ժամերգու-թիւններէ եւաք եկեղեցին սպասելու դրութիւնը չընդունիր եղեր։ Ուստի հարկ կ'ըլլայ՝ քահանային տունը վազ-ելլել։ Ան ալ ինքն ալ հոն չգտնուելով, ինչ պիտի ընեն։ Ամբոխը կը սկսի գոռալ ու հայհոյել։ Ամբոխին մէջ ոչ ոք կայ որ ինքզինքը չանդգնի ասելու թէ ինչո՞ւ ասանկ է։ Ամբոխը ինքզինքը կը մոռնայ

զել, որ առանց դուռը բռնելու, պառուհանէն կարգ մը հարցափորձութիւններ ընելէ ետք հալիւ կը բարեհաճի մարդասիրաբար ժամուան մը համար հրաժեշտ առ երիսկինին։

Այս շաբթու դարձեալ նոյն թաղէն մէկը յանկարծ կը հիւանդանայ մահաբեր վիճակի մէջ և կ'ուզէ որ գէթ ամէն բանէ առաջ մեղայ մը ըսէ և հաղորդուի։ Բայց ո՞ւր գտնել քահանայ մը, խնդիր է։ Եկեղեցի կը վազեն չկայ, ասուը կը վազեն հան ալ չկայ։ Մէկ երկու ժամ միջոց կ'անցնի մէյ մըն ալ նայիս բերանը փողոցի երգ մը, հովանոցը ձեռքին մէջ ատատանելով քահանան է եկեղեցիէն ներս կը մտնէ, առանց գիտնալու թէ որո՞ւ դռնէն է որ կը մտնէ։ Վերջապէս ժամկոչին սարկաւագին վրայ, կ'առնէ Ս. հաղորդութիւնը ու կ'երթայ հիւանդին տունը։ Հիւանդը քահանան տեսնալուն պէս, առանց անոր սպասելու, հալիւ լսուելիք ձայնով մը «մեղա՞յ» կ'ըսէ ու հաղորդութիւնը դեռ քահանային ձեռքը, մարդը արդէն իր վերջին շունչը փչած էր։ Քահանան ասոր վրայ իր մտաները մեռելին հիմայ պաղ շրթունքներուն քսելէն վերջ կը դառնայ ու քովիններուն կ'ըսէ, «Այ օղալ, բանը բանէն անցուցեր էք։» Մեռելին աչերուքիքը իրենց յուզումէն ձայն չեն կրնար հանել ու կը սկսին ողբալ։ Հետեւեալ օրը գայթակղութիւն մը է թաղին մէջ կը ծագի։—Ու կը հարցնեն թէ ինչո՞ւ արդեօք ժողովուրդը եկեղեցիէն պաղեցաւ։

Այն թաղին երեք ծաղիկներէն է՛ն հռաւէտը և է՛ն թարմը— եթէ կ'ուզէք—հիմա իրեն համար նոր միջոց մը ընտրեր է եղեր իր պարտականները—որոնց ա՛չ գոյ թիւ՝ կ'ըսեն—ճամբելու։ Նոր կ'ըսեմ, որովհետեւ ասոր հինն ալ կար։ Այսինքն՝ փոխանակ պարտականները խօսքով համազելու, ընտրած էր ծեծի բարերար դրութիւնը—որուն արդէն «Մանզումէ», չեմ գիտեր իր ո՛ր թիւով, արձագանգը եղաւ ասոր զաւեշտի ձեւին տակ— որուն շնորհիւ իր պարտականը ճամբած ըլլալէ զատ զայն ծեծած ըլլալու կրկնակ գոհունակութիւնն ալ կ'ունենար։ Մինչդեռ հիմա, ըստ ինքեան, մեղմացում մը ըլլալ կը կարծէ եղեր այդ դրութեան, հետեւեալը կրկնելով իր պարտականներուն, որոնցմէ մէկուն ես իսկ ակնատես եղայ անցեալ օր երբ իր տունը առջեւէն անցնելու պատահականութիւնը կ'ունենայի։

Խեղճ պարտականը մինչդեռ կը ճգնէր անուշ խօսքերով անոր սիրտը չտիլ ու գէթ այս անգամ ձեռնունայն չդառնալ, քահանան բոլորովին անտարբեր ու վատահ իր գանելիք յաջողութեան վրայ, ի՞նչ պատասխան կ'ուզէք որ տայ իր ճաքած ձայնով անոր երեսին։ Անաւարիկ այն պատասխանը, զոր հոս նոյնութեամբ գրի կ'առնեմ։

«Պէ տեսպար հախ ունիս, կը հասկնամ. ինձի գործերուն քննութիւնը կը հասկցուենես, ես մ'ելը. քանի օրէ գամբանի ծան առաս ունիս. մեր գործը ինչո՞վ կը դառնայ.» ըսելը ու դուռը խեղճ մարդուն երեսն ի վեր գոցելը մէկ կ'ըլլայ։

Ես այնպէս կը կարծէի թէ տեսակին մէջ մէկ հաճիկ իրողութեան, ե՛ս էի որ առաջին անգամ ականատես կ'ըլլայի։ Բայց ո՛չ, կը տեսնի եղեր։ Որովհետեւ ասիկա արդէն ամբողջ թաղեցիին իմացած ու գիտցած բանն է եղեր։—Ու կը հարցնեն թէ ինչո՞ւ արդեօք ժողովուրդը եկեղեցիէն պաղեցաւ։

Եկեղեցիին վարիչները այնպէս կը կարծեն ու կարծեցնել կուտան թաղեցիներուն թէ երեք քահանայ և մէկ վարդապետ յատկացուած է եկեղեցիին, ու երբեք կասկած չունի, կ'երեւի, անոնց բարեւոք պաշտօնավարութեան մասին, քանի որ օր մը չէ տա-

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԴԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՔԱՍԻՄ

Ի. Դարձեալ ուրիշ խօսքերով բացատրելով յայտնեմ պատկերը այն իրին. որովհետեւ չեմ մոռնար կրկին գովեստով օրհնել գթութիւնը մեծիդ, ուրկէ անուշցաւ իմ նեղկալի ընտանութիւնս. Դոյ որ(երբոյեցերէն) լեղիութիւն ըսել է, յարմար կերպով կը նշանակէ չարչարանքը տժգոյնելի կեանքին. Դոնոն ալ մեր լեզուի ստուգաբանութեան համաձայն ազգակից կամ հոմանիշ է Դոնլուռնեան։ Որովհետեւ այս հոգեւոր քրքրուիր անոնցմով և չուզեր գիտնալ պատճառը ժողովուրդին ա՛յսքան ցուրտ վերաբերումին իր եկեղեցիին հանդէպ։

Գրեթէ ամէն առաւօտ եկեղեցի կը հանդիպիմ ու չէ եղած տակաւին օր մը որ ժամերգութեան միջոցին ժամարար քահանայէն զատ միւս երկուքէն գէթ մէկը ներկայ գտնուի ժամերգութեան, ի՞նչ պատճառ ունին արդեօք ասոր առարկելիք։—Ու տակաւին կը հարցնեն, նոյն այդ չնորհուհակները թէ, ինչո՞ւ արդեօք ժողովուրդը եկեղեցիէն պաղեցաւ։

ՎԱՀԱՆ

ԿՐԿՆԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԳԹՈՒՍԱՑԻ ՄԷՋ

Դերմաթի Գասպա (Գանարմայի թեմ) բնակող փաստաբան Գ. Է. Ս. ասկէ առաջ դիմում ըրած էր Գանարմայի Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Թաթուլ Մ. Վրդ.ի և իր կնոջ անբարոյութիւնը մէջ բերելով ամուսնալուծութիւն կատարած էր։ Տ. Թաթուլ Վրդ. համոզում գոյացնելով հանդերձ նոյն կնոջ անբարոյական ընթացք մը ունենալուն վրայ, առաջարկած էր խնդիրը տեղեկագրել Կեդր. Կրօնական Ժողովոյ և անկէ եկած հրահանգին համաձայն, հարկ եղածը կարգադրել։ Եւ արդարեւ այն ժամանակ այդ տեսակ տեղեկագիր մը հասած էր Գանարիարքարան և Կրօնական Ժողովոյ օրակարգին մէջ անցած, ուր կը մնար ցարդ։ Եւ սակայն տակաւին Կրօնական Ժողովը իր որոշումը չի տուած, Գրուսայի Առաջնորդարանը իր Գաւառային Կրօնական Ժողովով խնդիրը վերջացուցած է, արձանելով ամուսնալուծութիւնը յիշեալ անձին և ուրիշի մը հետ կրկին պսակագրութիւն կատարելով, հետեւեալ պարագաներուն մէջ։—Գ. Է. Ս. իր ծննդավայրը Թոզլով վերջերս հաստատուած էր Գրուսայի մէջ, այս անգամ ալ տեղւոյն Առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի դիմելով, այն խնդրանքն ըրած էր ինչ որ ժամանակին ըրած էր Գանարմայի Առաջնորդական Տեղապահին։ Այս անգամ սակայն յաջողած էր, վասն զի Տ. Յովհաննէս Սրբազան այս խնդրոյ մասին ուղղակի Գանարմայէն տեղեկութիւն ուզելով և կնոջ անվայել ընթացքը հաստատող վկայութիւններ ստացած ըլլալով, աւելորդ դատեր է խնդիրը կրկին կեդր. Կրօն. Ժողովոյ տեղեկագրել և հրաման ուսեր է տեղւոյն քահանաներէն մէկուն երիցորդ անգամ պսակել նոյն անձը պրուսացի կնոջ մը հետ։ Զանգ գիտեր թէ Կրօն. Ժողովը այս կրկնամուսնութեան վրայ տեղեկութիւն տուած է։ Եթէ ոչ, պիտի հաճի բացատրութիւն ուղել Գրուսայի Առաջնորդարանէն։

Ամէն պարագայի մէջ սակայն, Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի, իրրեւ եպիսկոպոս և Թեմի մը հոգեւոր պետը, սքանչելի կարգադրութիւն մը ըրած է դժբաղդ ամուսինը ազատելով անտանելի վիճակէ մը, առանց կեդր. Կրօն. Ժողովին որոշումներուն յանձնելու խնդիրը, որ այս կերպով ապահովաբար իր լուծումը պիտի չը գտնէր...

ԽԱՋ ԲՌՆՈՂ ԿՆՔԱՄԱՑՐ ՄԸ

Տարօրինակ կնքահայրութեան լուր մըն ալ կը հասնի Գանտրմայէն, որ տեղի ունեցեր է վերջերս։

Բնիկ Գանարմացի Նիկողոս Փանոսեան անուն անձը իր պսակադրութեանը կնքահայր կ'ընտրէ դպրեակ Մարիամ անուն կին մը։ Տեղւոյն քահանաները կը մերժեն կնոջ մը կնքահայրութիւնը և խնդիրը կը տեղեկագրեն տեղւոյն առաջն. տեղապահ Տ. Թաթուլ Մ. Վրդ.ի որ ցարդ Գոլիս կը գտնուի։ Տ. Թաթուլ Վրդ. բացարձակապէս մերժողական պատասխան կու տայ։ Փեսան՝ Նիկողոս Փանոսեան կը դիմէ Գրուսայի առաջնորդին, այս վերջինն ալ կը մերժէ որ տօնել կնոջ մը կնքահայրութիւնը։ Սակայն ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ չնորհուհակ քահանաներէն մին պսակը կը կատարէ Ինքնամբերութեամբ (և ոչ թէ անշուշտ կնքահայրութեամբ) դպրեակ Մարիամ տիկնոջ։ Այս խնդիրն ալ կարծենք Կրօնական Ժողովոյ օրակարգին մէջ անցնել կ'արժէ։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երեկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Ուսուցչ. Քնիչ Յանձնաժողովը ներկայացուցած էր վերջին անգամ տեղի ունեցած բացառիկ քննութեան տեղեկագիրը և իւրաքանչիւր անձի գանազան ճիւղերու մէջ ունեցած քննութիւններու նիշերու յատուկ ցուցակով մը. ասկէ կը տեսնուէր թէ այս քննութեան մասնակցած էին 40 անձեր որոնց 36ը արդէն պաշտօնի վրայ կը գտնուէին մայրաքաղաքիս վարժարաններու մէջ, իսկ չորսը թէեւ անպաշտօն և սակայն վկայուած էին և թէ պաշտօնով գաւառ պիտի մեկնին։

2. Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ նոյն տեղեկագիրը և յարակից ցուցակը ու որոշեց քննութեանց արդիւնքը յայտագրել առ Ս. Պարտիրաք Հայրն կարեւոր ծանօթութիւններով և օգնական ուսուցիչներու ու օգնական վարժուհիներու վկայական տալ հետեւեալներուն.

Տիկին Ակիւլինէ Հալէպլեան, Տիկին Հայկուհի Վարդանեան, Օրիորդք Ազնիւ Աշճեան, Ազնիւ Պէրպէրեան, Աղաւնի Գափամաճեան, Աղաւնի Համամճեան, Անժէլ Յովհաննէսեան, Անանիկ Գարակէօզեան, Արաքսի Գոքիայեան, Արաքսի Կէմճեան, Արմենուհի Քիթապճեան, Էօժէնի Օտնիկեան, Թագուհի Զէվիկեան, Խոսրիկ Աշճեան, Մագնինէ Երեցեան, Հայկանուշ Եսայեան, Մաթիլտ Յովհաննէսեան, Մարի Գազմաճեան, Մէօհրիպէ Տէմիրճեան, Նարկիզ Տօղրամաճեան, Նուարդ Շէհրիկեան, Նուարդ Քիւրճեան, Ռոզա Կէմճեան, Սրբուհի Թաշեան, Վերգինէ Ալչճեան, Վերժին Գէորգեան, Ֆլորա Շէօլէեան, Անդրանիկ էֆ. Եսայեան և Սահակ էֆ. Սարգսեան։

3. Մօտակայ գաւառի մը վարժարանի ուսուցչուհիներէն միոյն բառաւոր պատճառաւ և անձնական տարութեան հետեւանօք երկամսեայ բացակայութեան առթիւ խնդիր ծագած ըլլալով անոր թոշակին վճարման մասին, Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ զայն և նկատելով որ այս տեսակ պարագաներու մէջ պաշտօնէից թոշակն ի վայուց հետէ ընկալեալ սովորութեամբ չկրնար անվճար թողուիլ, որոշեց այս մասնաւոր դէպքին համար հրանգ տալ տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյն։

4. Կարապետ էֆ. Տէմիրեան գրով մը ներկայած էր տարրական դասընթացքի աշակերտաց համար պատրաստած «Իրագիտութեան» դասագրքին ձեռագիրն լրացուցած ըլլալով՝ ըստ վերջին դիտողութեանց հարկ եղած սրբագրութիւնները։ Որոշուեցաւ ըստ կանոնի քննութեան ենթարկել այս աշխատութիւնը և ըստ արդեանց անօրինել պարտ ու պատշաճը։

ԱՐՄԱՇԻ խնամակալութիւնը փափաքած էր որ Սալմաթմրուքի վարժարանին հոգը յանձնէ Գալաթի Թաղ. Խորհուրդին, սմանական որոշ գումար մը յատկացնելով։ Թաղ. Խորհուրդը նկատելով որ պիտի չկարենայ օգտակարապէս առանձնել նոյն վարժարանի հոգը, մերժողական պատասխան տուած է խնամակալութեան անդամ Տիգրան էֆ. Բարդամեանի։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ քահանաներէն Տ. Զաւէն քհ. Փափազեան մայրաքաղաքս եկած է, ուր պիտի մնայ 20 օրի չափ։ Տ. Զաւէն քհ. նախընթաց օր ներկայացաւ Ս. Պատրիարք Հօր։

ՍԸՎԱԶԻ Առաջն. փոխանորդ Տ. Սահակ Վրդ. Օտապաշեան, որ այնքան յաջող կերպով կը վարէ իր պաշտօնը և գրեթէ ամէն ժամանակ իր թեմերուն օգտակար հանդիսանալու միջոցներուն վրայ կը խորհի, այս օրերս եկեղեցական երգեցողութիւնը աւելի կանոնաւոր ընելու փորձեր մը ըրած է։ Վարդապետը քաղաքին եկեղեցասէր երիտասարդներէն խումբ մը կազմած, երաժշտութեան մասնաւոր դասաւանդութիւն մը պիտի ընել տայ կանոնաւորաբար երաժշտապետ Թադէոս էֆ. Տէրտիարեանէ։ Աւելորդ է ըսել թէ երիտասարդ Արմաշականին այս ձեռնարկը շատ գովելի է ինքնին, քանի որ եկեղեցիին մէջ երգեցողութիւնը շատ մեծ ազդեցութիւն ունի ժողովուրդին վրայ։

ԵՐԶՆԿԱՑԻ առաջնորդ Տ. Դանիէլ Վրդ. Յակոբեան յատուկ նամակ մը ղրկելով Գոլիս գտնուող Երզնկացիներէն Մ. Ասատուրեան, Թերզեան, Մալեան էֆէնտիներուն, խնդրած է որ Երզնկայի Որբանոցին մէջ չինուած և հոս գտնուող գորգ մը, որ ըստ բաւականին յաջողակ գործուած մը է, լաւ գնով մը ճաւրդի հանելով գոյացած հասոյթը ղրկուի Առաջնորդարան, յատկացուելու համար Որբանոցի պէտքերուն։

ՍԱՄԱԹԻԱՑԷՆ կը գրեն մեզի.—«Մանզումէ»ի 5ՀԿրդ թիւին մէջ «Զրի պակ մը... 500 ղրուշ» խորագրով յօդուած մը հրատարակուած էր, որով երեւան կը բերուէր քահանայի մը ըրած գողնումը պսակագրութեան մը առթիւ։ Թիւրիմացութիւն մը տեղի ունեցած ըլլալը կ'երեւի, ըստ որում մանչուն համար 100նոց խաչի հաշիւով, ոչ թէ 50Ձ, այլ 1200 ղրուշի գումար մը պէտք է։ Հետեւաբար քահանային նը-կատմամբ սխալ լրատուի մը կողմանէ յերիւրուածն ալ անհիմն է։

Ուսի կը խնդրենք որ յանուն անկողմնակալութեան, հաճիք, հրատարակել ներկայս մեր թերթին մէջ։

ԿԻՒՐԻՆԷՆ ԿԸ ԳՐԵՆ ՄԵԶԻ.—Տեղիս Տ. Յեսու քահ. Վարդապետեան որ Սըվազ կանչուած էր, իր մասին եղած դանգատներուն համար դարձեալ հոս եկաւ. իբրեւ առանց իր մասին եղած գանգատներուն կարգադրման որովհետեւ իր հակառակորդները Սվազ երթալով ըստ ծննին վաւերացնել մերժեցին։ Իբրեւ իրազէկ քանի մը խօսք իր մասին, Տ. Յեսու Կիւրինի էն ուսեալ և կարող եկեղեցականներէն է, ունի քարոզելու սոնուն և պերճախօս լեզու։ Սակայն հակառակ այս բարեմասնութիւններուն, կուսակցական և անձնական կիրքի ծառայող ոգի մը կը կրէ իր մէջ։ Ու Կիւրինցին որ, ինչ մեղքս պահեմ, վիճակային սին վէճերով ժամավաճառ ըլլալ կը սիրէ, բարեգործութիւնը կ'ատէ, ու կը խորշի անոնցմէ բառին ճիշդ իմաստով, պարարուակ բռնած յիշեալ քահանան, իբարու դէմ ամէն բան կ'ընէն։

Տ. Յեսու տաճնօք անգամ մըն ալ այն կուսակցութեան կողմն անցած, հիմայ խաղալիքը դարձած է գրեթէ երկու հակընդդէմ հասանքներու որոնց ձեռքէն երբեմն օձիքը ազատել կը փորձէ ու չկրնար։

Հիմակ կը լսենք թէ դարձեալ միւնոյն երկպառակութիւնը կը տիրէ շատ մը եկեղեցական վէճերու հետիրաց այն տխուր կացութեան մէջ երկու թելադրութիւն միայն, առաջինը յիշեալ քահանային, որպէս զի ամէնս ձգելով կուսակցական ոգին, չէզոք դիրք մը և քահանայավայել կենցաղ մը ունենալ աշխատի։ Երկրորդը իր հակառակորդներուն, որպէս զի, այլ ևս այդ տեսակ ոչինչ և աղտոտ հաշիւներով փոխանակ ժամանակ անցընելու, քիկ մըն ալ իրենց ուշն ուրուշը (սատանայ) մութ հովերէն կ'ազդուի։ Այս լուսով զգուշանալով կը հաւաքուինք իրիկուան պաշտամունքի գահանութիւնը նուագելու երկնային լուսաւոր լամպարներուն հետ, իբր օրինակը Քու շնորհիդ մեր մէջ վառելուն։ (Հոգեւոր) Փրկութեան բարիքներուն յիշատակ ասով տնկուելով կը ծագի և ծաղկուէտ ըլլալով կը պտղաբերի, Մեծիդ գալստեանը վերջի գիշերուան ընթրիքին պատրաստութեանը գործածուելու համար։ Ահա այս օրինակով է որ կը գործածենք ճրագին լոյսը։

ԻԲ. Դարձեալ գծուած գիրերու գուժարումէն՝ (այբ բէն գիմի) 24 (կամ քսան անգամ չորս) գիրերու չարադասութենէն սկսելով՝ երբ այդ գիրէն համրենք, 22երորդ գիրին (ն) վրայ այս խորին խորհուրդը բացատրելով՝ ամենայարմար կերպով գեղեցիկ ճաշակ մը կրնանք պատրաստել հաղորդական գանուողներուն. որովհետեւ 80 նշանակող (Զ) գիրը երբ 400ի փոխենք (Ն) ստոյգ բացատրութեամբ չէ՞ որ (էթին ձիւթ ըսած է հոս) Նիւն կ'ըլլայ, ինչ որ նմանութիւնն է խմորի արդիւնքին (մաեա) որ ամբողջ զանգուածը իրեն կը հաւասարցնէ զօրեղապէս և քիչը չէ որ շատէն կը գոյանայ, այլ Աւետարանի առակին համեմատ ամէնքն ալ նոյն իրին դարձնելով դէպի իրեն կը քաշէ ու շատցնէ։

ԻԳ. Հեզութեան այս եղը բարձրանալու և խոնարհելու օրինակ է միշտ. մէկուն՝ կակուղ պատառով կը տրուի ուղիղ և յարմարաւոր խօսքի նման, իսկ բոլոր լոյծ, հեղուկ և ջրային նիւթերէն վեր կանգնելով, անոնց երեսին վրայ կը պտտի, իբր գերագոյն պակերը հրաշափառ խորհուրդին. և երբ մարթէ տիկի մէջ ալ դրուի, ոչ թէ գինիի նման և կամ ջուրի թացութիւնով կը թուլցնէ ու կ'ուրէ զայն, այլ պաշտամ կակուղաբարձակապէս մերժողական պատասխան կու տայ։ Փեսան՝ Նիկողոս Փանոսեան կը դիմէ Գրուսայի առաջնորդին, այս վերջինն ալ կը մերժէ որ տօնել կնոջ մը կնքահայրութիւնը։ Սակայն ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ չնորհուհակ քահանաներէն մին պսակը կը կատարէ Ինքնամբերութեամբ (և ոչ թէ անշուշտ կնքահայրութեամբ) դպրեակ Մարիամ տիկնոջ։ Այս խնդիրն ալ կարծենք Կրօնական Ժողովոյ օրակարգին մէջ անցնել կ'արժէ։

ԱԶԴ

Ս. ՓՐԿՉԻՆ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

Բնիկ Տրապզոնցի և ի Պէյրութ վախճանեալ Յովակիմ էֆ. Թօփաղալեան, ասկէ առաջ իր կենդանութեան առեն 400 Դաղ. ոսկի հիւանդանոցիս կտակած, և նոյն գումարը աւանդաբար Ս. Երուսաղէմայ Յունաց Պատրիարքարանի յանձնած ըլլալով, այս անգամ յիշեալ գումարը մէկ տարեկան տոկոսովն Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր մշոցաւ դանձուելով Հոգաբարձութեանս յանձնուած է, իր կ. Պոլսոյ փոխանորդին՝ Գեր. Տ. Գէորգ Ս. Եպիսկոպոս Երզնկեանի ձեռքով։

Ուստի Հոգաբարձութիւնս որոշած է որ յառաջիկայ կիրակի, փետր. 9, Հաստատութեանս հոգեւոր հովիւ Տ. Վարդան Մ. Վ. Բրօխորսնեան Ս. Փրկչի մատրան մէջ հանդիսաւոր պաշտօն և պատարագ մատուցանէ ի հանգիստ հոգւոյ բարեսէր կտակարարին՝ Յովակիմ էֆ. Թօփաղալեանի, ինչպէս նաեւ որոշուած է որ այսուհետեւ ամէն տարի Սրբոյն Յովակիմայ և Աննայի ծնունդամբութեան օրը կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն և Ս. Պատարագ։ վասն հոգւոյ նոյն բարեհիշատակ հանգուցեալին։

(Կնիք)

Շաբաթաթերթ «Մանզիկ»ի Զրդ թիւը հրատարակուեցաւ հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Խմբագրական՝ Շաբթուան կեանքը.—Թէ ինչո՞ւ չկրցայ մուսանալ՝ (Նոր բաւէպ մը՝ մենախօսութեան ձեւով) ԳԼԱՆԻԿ.—Մշուշին մէջ՝ (Ալանտեանի յիշատակներէս) Մ. ՇԱՄՍԱՆՃԵԱՆ.—Ֆրանիկ՝ Լուրեր զանազան ու զարմանալի (Ոտանաւոր) ԱԲԻՍՈՂՈՄ.—Անհամբոյ երեւոյթներ տեւեւտրական հրապարակին վրայ՝ (Անանկութեան մը և նուիրատուութեան մը առթիւ) ԱՐԳՈՍ.—Գիրաութիւն և գեղարուեստ՝ Թալեթոյի գեղագիտական դատաստանները ԳՐԻԶ, Մեր հորիզոնէն, Նոր գիրքեր, Հասկէ Հանկէ, Գիտական, M'aimait! (Անտիպ ոտանաւոր) Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ.—Կաղամախը Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ.—Ի՞նչ կ'ըսեն բժիշկները՝ Խրատներ՝ դժուարամարսութեան դէմ (Ոտանաւոր) ՏՈՔԹ. ՄԷՏԻՔՈՒՍ.—Կանանց բաժինը՝ Սեղան մը ի՞նչպէս կը յարդարուի.—Քաղաքական՝ Կացութիւնը Մ. Շ., Լուրեր.—Տնտեսական կեանք՝ Մրցումը և Պոլսոյ հրապարակին կացութիւնը Խ. Գ., Լուրեր.—Հազարումէկ գիտելիք՝ 60,000 Գր. շահած.—Մարտ ամսուան մէջ։

Զինատանի մի քանի քաղաքներուն մէջ արգիլուած է ճերմակ ակուայով մարդ, արտեսական ներկերով թէ՛ աղջիկ թէ՛ մանչ, 14 տարիքնուն մէջ, պէտք է ներկեն իրենց ճերմակ ակուանին, ըստ ոմիմ թէ «անվայել է շուներուն և փիղերուն նման ճերմակ ակուաներ ունենալ»։

* * *

Երկրագունտին վրայ կան տեղեր, ուր աղը խիստ յարգի է, Հապէշիստան, Ափրիկէի ներսի կողմերը և այլն, ուր որ վաճառականութիւնը ծաղկեալ չէ արդէն, կատր մը աղ իբրեւ շաքար կը ծծեն, այդ տեղեր աղի կերակուր մը ճաշակել մեծափարթամներու քմայաուկ է։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Այրի Տիկին Բերոնէ Խ. Կիւմիւշեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս. Ազն. Տէր և Տիկին Գառնիկ էֆ. Համբարձումեան 108, Ազն. օրիորդ Երանակ Խ. Կիւմիւշեան 108 ղրուշ։

* * *

Հանգուցեալ Այրի Տիկին Նուրիձայ Գ. Պոսսեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս. Ազն. Տէր և Տիկին Մինրան էֆ. Թէքէեան ի Մարսիլիա 162, կարապետ էֆ. Թէքէեան ի Ճէնովա 108 ղրուշ։

Ա Զ Դ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

Բնիկ Տրապզոնցի և ի Պէյրութ վախճանեալ Յովակիմ էֆ. Թօփաղալեան, ասկէ առաջ իր կենդանութեան առեն 400 Դաղ. ոսկի հիւանդանոցիս կտակած, և նոյն գումարը աւանդաբար Ս. Երուսաղէմայ Յունաց Պատրիարքարանի յանձնած ըլլալով, այս անգամ յիշեալ գումարը մէկ տարեկան տոկոսովն Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր մշոցաւ դանձուելով Հոգաբարձութեանս յանձնուած է, իր կ. Պոլսոյ փոխանորդին՝ Գեր. Տ. Գէորգ Ս. Եպիսկոպոս Երզնկեանի ձեռքով։

Ուստի Հոգաբարձութիւնս որոշած է որ յառաջիկայ կիրակի, փետր. 9, Հաստատութեանս հոգեւոր հովիւ Տ. Վարդան Մ. Վ. Բրօխորսնեան Ս. Փրկչի մատրան մէջ հանդիսաւոր պաշտօն և պատարագ մատուցանէ ի հանգիստ հոգւոյ բարեսէր կտակարարին՝ Յովակիմ էֆ. Թօփաղալեանի, ինչպէս նաեւ որոշուած է որ այսուհետեւ ամէն տարի Սրբոյն Յովակիմայ և Աննայի ծնունդամբութեան օրը կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն և Ս. Պատարագ։ վասն հոգւոյ նոյն բարեհիշատակ հանգուցեալին։

(Կնիք)

Շաբաթաթերթ «Մանզիկ»ի Զրդ թիւը հրատարակուեցաւ հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Խմբագրական՝ Շաբթուան կեանքը.—Թէ ինչո՞ւ չկրցայ մուսանալ՝ (Նոր բաւէպ մը՝ մենախօսութեան ձեւով) ԳԼԱՆԻԿ.—Մշուշին մէջ՝ (Ալանտեանի յիշատակներէս) Մ. ՇԱՄՍԱՆՃԵԱՆ.—Ֆրանիկ՝ Լուրեր զանազան ու զարմանալի (Ոտանաւոր) ԱԲԻՍՈՂՈՄ.—Անհամբոյ երեւոյթներ տեւեւտրական հրապարակին վրայ՝ (Անանկութեան մը և նուիրատուութեան մը առթիւ) ԱՐԳՈՍ.—Գիրաութիւն և գեղարուեստ՝ Թալեթոյի գեղագիտական դատաստանները ԳՐԻԶ, Մեր հորիզոնէն, Նոր գիրքեր, Հասկէ Հանկէ, Գիտական, M'aimait! (Անտիպ ոտանաւոր) Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ.—Կաղամախը Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ.—Ի՞նչ կ'ըսեն բժիշկները՝ Խրատներ՝ դժուարամարսութեան դէմ (Ոտանաւոր) ՏՈՔԹ. ՄԷՏԻՔՈՒՍ.—Կանանց բաժինը՝ Սեղան մը ի՞նչպէս կը յարդարուի.—Քաղաքական՝ Կացութիւնը Մ. Շ., Լուրեր.—Տնտեսական կեանք՝ Մրցումը և Պոլսոյ հրապարակին կացութիւնը Խ. Գ., Լուրեր.—Հազարումէկ գիտելիք՝ 60,000 Գր. շահած.—Մարտ ամսուան մէջ։

Զինատանի մի քանի քաղաքներուն մէջ արգիլուած է ճերմակ ակուայով մարդ, արտեսական ներկերով թէ՛ աղջիկ թէ՛ մանչ, 14 տարիքնուն մէջ, պէտք է ներկեն իրենց ճերմակ ակուանին, ըստ ոմիմ թէ «անվայել է շուներուն և փիղերուն նման ճերմակ ակուաներ ունենալ»։

* * *

Երկրագունտին վրայ կան տեղեր, ուր աղը խիստ յարգի է, Հապէշիստան, Ափրիկէի ներսի կողմերը և այլն, ուր որ վաճառականութիւնը ծաղկեալ չէ արդէն, կատր մը աղ իբրեւ շաքար կը ծծեն, այդ տեղեր աղի կերակուր մը ճաշակել մեծափարթամներու քմայաուկ է։

Թեան սահմանին մէջ կը պահէ իր ամանը։ Այսպէս ընդունելով Քու բարիքներուդ անհաւասար առատութիւնը՝ այս օրքանուէր օծումը Քու արիւնովդ կը գրենք մեր դէմքերուն ճակտին վրայ, ո՛վ կենդանի Աստուծոյ որդին. և մեր բնութեան շունչին (հոգի) մէջ Քու Հոգիովդ կը տպաւորենք զայն, մեր մտքին խորհուրդովը հաստատելով թէ, նորէ՛ն պիտի յայտնուի այն և պիտի փայլի շատ մը ոսաներով ճիւղաւորուած ընդարձակօրէն տարածելու՝ բազմատեսակ հրաշքներ գործող եղին ընծայած պտուղը, հանդերձեալ աշխարհի ապագայ փառքին մէջ լոյս տալու համար մեզ։ Հոգեւոր, երկնային և երկինքի մէջ վառող այս եղը՝ այն ատեն Քու նշանովդ թող վառի երեսներուս ու դէմքիս պատկերին վրայ։

(Շարունակելի)

)(117)(

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԴԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՔԱՍԻՄ

Ի. Դարձեալ ուրիշ խօսքերով բացատրելով յայտնեմ պատկերը այն իրին. որովհետեւ չեմ մոռնար կրկին գովեստով օրհնել գթութիւնը մեծիդ, ուրկէ անուշցաւ իմ նեղկալի ընտանութիւնս. Դոյ որ(երբոյեցերէն) լեղիութիւն ըսել է, յարմար կերպով կը նշանակէ չարչարանքը տժգոյնելի կեանքին. Դոնոն ալ մեր լեզուի ստուգաբանութեան համաձայն ազգակից կամ հոմանիշ է Դոնլուռնեան։ Որովհետեւ այս հոգեւոր

կորը քաղուած է «Գիշերներու Զօյնը» մեր ձեռագիր աշխատութենէն, որուն նպատակը եղած է խաղցնել Աստուածաշունչի քանի մը դէպքերը և բանաստեղծական գոյնի մը տակ սիրել ընթերցողները Ս. Գրոց ընթերցումին»։ Այո՛, ընթերցողները, և առանցմէ սահմանափակ մա՛ս մը միայն, սիրելիս Հայր Սուրբ, բայց ո՛չ ժողովուրդն ամբողջ։ Բաւ այդ կուչ վերլուծումներէդ, նկարագրականիդ գունագեղութենէն և ցուցադրած Ա. պատկերներուդ վսեմներէն ո՞րչափ բան պիտի ըմբռնէր ամէն օր առ հասարակ։ Կարդանք քիչ մը տող. «Կրօնական «սրբութեան երանաւէտ ժամերը անցեալ «լին կը վերաբերէին ա՛լ։ Եհովայի ու «Իսրայէլի միջեւ կայծակներով դաշնաւորուած հաւատարիմ դաշնակցութիւնը՝ «ուրկէ անապատի ժողովուրդն էր ծը- «նած, հիմա պատուոյած հիւսկէնեն- «ու ծիկները կը կախէր՝ սարդի ոստայնի մը պէս։ Ցեղարելի ոգեբուն «տակը։ Տիրոջ նորակերտ տաճարը յա- «ւիտենականին անթարթ աչքին պէս «ապչած կը դիտէ բարձունքէն, Իսրա- «էլի առնութեան ծոցը խլրտող իգու- «թեան փայլատակումը, որուն գահոյ- «քին առջեւ Ագաթարի սիրաը կը ծնրա- «դրէր (ԻԱ. 25-26)։ Կրօնական թեւին «խարտակումները հրաչէկ արցունքնե- «րով պալարներու պէս կեղեր կը բա- «նային։ Բորոտած հաւատքը՝ սրբա- «գործութեան ճամբէն խոտորած, կը «թալթայէր ոտէրներու կամ փալեան «ծառերու ոստերուն ներքեւ։ Համես- «տութիւնը անապատները կը խուսէր, «երբ ասէրներու և Բաղաղու քուր- «մերը կանացի սնգուրուած յօնքերով «չամբուչ կաքաւներ կը յորինէին, մո- «լորուն, երազոտ երաժշտութիւնով։ «Փոչին ամպի մղեղներ դուրս կուտար «ոսքերուն տակը արբչոտ մոչոսկի- «ներու՝ որոնք Սիւքեմի մերձակայ ան- «առներուն մէջ տիւցի աղջիկներու «լրբենի ցոփութիւնը կը տարտղնէին։ «Աստուծոյ ժողովուրդը նոր ազգի մը «ծնունդ կ'ողջունէր իր մէջ (ԹՋ. 31, ՅԸ. 19, ՅԹ. 14)։ Ինչ են այս տա- «բօրինակ փոփոխութիւնները, ինչ են «այդ գունատ դէմքերը որոնք ցոփու- «թենէն ծիրած աչքեր ունին, ինչ են «այդ սեղմները, այդ ծառերը որոնք «Սիդոնի անպարկեշտութիւնները կը «մարմնացնեն, ըսէք մեզի «ո՛վ պահա- «պան, գիշերուան համար ինչ լուր կայ»։ Եւն.։

Մա՛ս մըն ալ Օբնոբիեան է ասէ։

. . . «Արշալոյսը կը մօտի (ԼԲ. «26), ամոլաջիղէն խախտուած Յա- «կոբ Իսրայէլը կը ծնի Փանուէլի բար- «ձունքին վրայ, ուր «դէմ առ դէմ տե- «սայ զԱստուած, և իմ անձս ողջ մնաց» (ԼԲ. 28.30)»։

Ամոլաջիղէն խախտուած Յակո՛բ... Տաղաւարեա՜ն անգամ գուցէ պռստէր յօնքերը այս սոզմնախսական բացատրութեան առջեւ։ Բայց Ս. Գիրքին այսինչ գլուխ և այսինչ համարները առնկլոր թուանշաններով կը պատնեշեցնեն փաքուս չուրթերու ամէն փսփսուք։

ՄԱՀ ԶԻԿԱԾ իր ընապաշտ քարոզը զոր խօսեցաւ նոյն այդ թերթին մէջ՝ գայթակղութեան որոմ մը սերմանեց շատերու միտքին մէջ, մինչ ասկէ տարիներ առաջ ԿՐՕՆԻՒ ՀԻՒՍԱԽՏԸ զոր «Արեւելք դրաւ՝ արդէն ասկէ աւելին ըրած էր։ Ահա երկու յօդուածներ որոնք գիրքերու չափ կեանք ունենան պիտի։ Անոնք որ շատ աղէկ կը հասկնային ինչ ըսել կ'ուզէր երիտասարդ վարդապետը, թէ գիտական և հայեցողական ինչ ճշդութիւններու վրայ հեղուսած էր ան իր գաղափարներու ահակը, բերնուց սա խօսքերը ըրին մեզի.

—«Այս կարծիքները աշխարհական տարազով Մուշեղի՛ մը միայն պիտի վայլեցուցէին մենք»։

Ինչ ըսել կ'ուզէին, չէի հասկնար։

Միայն Մանդոնն էր որ բասրանքներու այդ գրոհումին ականջ չի կախելով՝ վերէն ի վար արտասպեց այդ քարոզը՝ ուր, կարծիքներու անկաշկանդ յայտնումէն առաջ սա խոստովանութիւնը կար.— «Անիկա որ գիտէ կարդալ սիեկերքը իր այս ու այն բընոյթներուն մէջ, երբեք սոսկում չզգար մահ ու էջերէն խելոզ անուններէն, տարբաղադրութեան հաւատքին, կենդանացնող ու կենդանի հաւաքին ապաւինած։ Ելենք ուրեմն դէպ ի մեծ տիեզերքը, տիեզերական տիեզերքը, ու հանդիսական ըլլանք անոր վարձանականութիւններուն և սկզբնաւորութիւններուն, գէթ զմեզ զօրացնելու համար մեր աղջամղջային նախապաշարումներուն գիրկը»։ Ինչու հասկնալ չուզէին սա վերջին տողը գոնէ։

Տեղ մը կը գրէ... «երկինքը երփներանգող ծիածանը, երբեմի հաւատեան տաղաւտիա խորհուրդներուն ծիրանի ֆօն»։ Մինչդեռ Իրան կեանքը վերնագրով յօդուածին մէջ խօսքը Բրիխտոսի ուղղելով կ'ըսէ. «Բու ծաղկայ չապիկդ՝ կեանքի ծիրանին կը շղացնէ, ծիածանի, հաչտարար ծիածանի գոյներէն»։ Ո՞ւր մնաց առջի հերքումը. պիտի ըսենք թէ հոն իրր զիտական միտք կ'երեւար մեզի, հոս իրր բանաստեղծ՝ որուն երեւակայութիւնը գիտէ տալ ամէն նիւթի զանազան գոյներ, լուսաւորներէն, ծիածաններէն, արեւներէն բռնէ մինչեւ փոսուտային ագին ու մութին մէջ՝ լուսանին աչքը։

Պարծանքով կ'ողջունէ զինքը Մանդոնէ, ամէն անգամ որ Մուշեղ վրդ. հաճի իր չինիչ յօդուածը ատ ալ ատոր սիւնակներուն, ըլլայ դեմէն սա Խրիմը, հանդուէլ պէտ են և ուրիշներ, ամէնքն ալ առողջ, կենդանի գրուածքներ՝ Տրամաբանութեան ջահէն լուսաւորուած։

* *

Կը տեսանենք որ մէկ ճոթէն միւսը ներքոյ հիւսեցի իր գրչի տասանքներուն և գրական խօսուած անուններն չուրը։ Անհատ մը գիտակից հիացումը երբեք չի կրնար խղդուիլ, երբ նոյն իսկ դէմը ունենայ լեգէոն մը անուններ դասրվողներու։ Իմ հիացումներս ալ—իր «գիրով քարոզել»ու այդ եղանակին համար՝—գուցէ նոյնացնէք ժողովուրդին հիացումներուն՝ հանդէպ այն կղերականներուն որոնք ճառում ու խրթին լեզուով բաներ մը կը ծամծըմեն բեմէն և որոնց ներքոյը ռամիկին բերնով սա՛ է յաճախ.

—«Անո՞նկ խրչոխ քարոզ մը տուաք մի՛մմ... Թարիֆ էնտէմմ։

=«Ինչ նիւթի վրայ էր»։

—Նիւթը չեմ գիտեր սամ խրյա՛խ էր վէսսէլամմ»։

Իրենց միտքին աղքատութեան վրայ ափսոսալէ զատ ուրիշ ոչինչ ունիմ ընելիք անո՞նց որ ա՛յս կերպ խորհիլ կը բերուին իր գրածները կարդալէ ետք։ Այդ ափսոսումները ինքն իսկ կարդացած է արդէն գիտութեամբ մնանկ եւ հաւատքով դարտակ մարդերու հասցէին, երբ մանաւանդ սա ու ան լո՛կ սեւ հոգիի մախանքներէ խարազանուած՝ ջանացին արտաել իր բիրեղ համբաւը, կամ, շատ շատ, վարկաբեկ ընել գրիչ մը որ—ըսե՛մ չիտակը—ամէն թերթի մէջ երեւնալու քիթ չէր փըչրած։ Դարապղպեղի համով, կուռազան պատասխաններ են ատոնք՝ զորուած է օրը օրին տեղական թերթերու և որոնք վրթկեցուցած են չարթուան գր. ամայութիւնները։ Շաբաթին և ամիսին հոլովելուն հետ, այդ պայքարումներն ալ մոռցուածի պէս եղան. մինչդեռ հինգ, տասը ու դեռ քանի՛ տարի կ'ուզէք՝ ա՛նչափ վերջը ձեռք առէք իր «ընապաշտ քարոզը»ը, միա նո՛յն յափշտակութեամբ և միտքի ձիգ—լարումովը լափելու համար զայն։

Սեպնք պահ մը թէ այս արմաշականին գրիչը ապաշնորհ գտնուեցաւ կրօնքին դաւանանքներուն հանդէպ. բայց չէ՞ք ալ խորհիր թէ Ապերթաուութիւնը տեսակ մը անկախութիւնն է Սիրտին։ Այս անձը չուզեց նկատել կրօնքին ծառը իր մակարդի կեղեւանքովը՝ որ նախապաշարումներո՛վ է պատեան կապած։ Ահա՛ յանցանքը.— «Ահա՛ իր առաքինութիւնը», պիտի չվարաներ գուչելու ամէն մարդ՝ որուն գանկին մէջ ողջմտութիւնք եթէ բոյն դրած ըլլար։

Կեցէք դեռ. վաղը մէկէն օր տարիքը առած պիտի ըլլայ, վուշի թելեր պիտի երակաւորեն իրեն դեղին մորուքը ու իր ողորկ ճակին վրայ զուգահեռ գիծեր պիտի վազեն,— բոլորն ալ որոշ նիշերը իր վատատկութիւններուն, — հոտ հովուելու և գրիչ խաղցնելու իր կրկին յոգնութիւններէն պիտի խոնջ զգայ ինքզինքը։ Բայց ինչ որ պիտի մնայ անեղծ, աննկուն, ան ալ իր նկարագիրն է ահա, և մեր միտքը պիտի պահէ միշտ հոս ու հոն թափած իր բոլոր ասղերը, իբր խօսքեր կրօնի անսայթաք առաքելին՝ որ չոգմոգ չուրթերէ չի՛ պլչկիր ու քարընդոտներու բաղխելէ չընկրկիր բնաւ։ Այդ նկարագիրը և այդ պերճախօսութիւնը եռ հիմակուընէ իրարու մէջ կը ձուլեմ, կարենալ ցուցնելու համար իր Մայրագոյն Վարդապետի անդրութիւնը՝ անոր երիտասարդ սա՛ տարիքին մէջ։

ԹԷՈԴԻՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ

ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

43 Պատկերներով զարդարուած

Կը պարունակէ

ԲԱՍԻՄԻ սրամիտ յօդուածները մեր ընտանեկան բարքերու վրայ,

Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆի ամէնէն պրտուն ոտանաւորներէն մէկ քանին,

Մ. ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆի Անցեալի նոր թիւերը. Մարգիտա բանաստիրի պատմութիւնը՝ Ակնցիներու բերնէ եղած, եւ թէ այդ տոհմախիցները ինչպէս կը մեկնեն հեռագիրը, ֆօնօկրաֆը, եղեռտրականութիւնը, եւլն։

Եւրոպական բոլոր Վեհապետներու եւ Վեհապետուհիներու պատկերներն ու անոնց իրարու հետ ունեցած ընտանեկան կապերը։

Նաեւ զուարճալիքներ, առածներ, վէպեր, օգտակար գիտելիքներ, եւլն։

Գին 5 դահեկան || Թղթասարով 6 դեկ.

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ, ՊԱՓ-ԱՅԻ ՃԱՏԷՍԻ 38

ՀՈՍ ՀՈՍԻ ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

Սա՛ յօդուածն ալ եթէ կուզէք ձեզի կը նուիրեմ, ո՛վ վաճառականներ, Հապէշիատան գաղղներ, Բագոսի համար հոգինիդ տուողներ. պալըգլէի մեռելներուն վրայ կռիւ ընողներ, ձեր քսակին համար ոգի ի բռին աշխատող Առաջնորդներ, եւ Արեւստանցի ազատ կերտուհիներ, այո՛ այս անգամ ալ ձեզի կը նուիրեմ... որպէսզի չկարծէք թէ՝ դուք մարդ չեք և ձեզի մարդու տեղ չեմ դներ։

Բաւ լիցի...։

Ո՛վ վաճառականներ ո՞ւր էք, ի՞նչու մէկ կողմ քաշուեցաք, իբր թէ ձեզի պիտի քննադատեմ։ Մի՛ վախնաք, ես այնչափ անքաղաքավար չեմ... կամ ինձի բարձ՞պան կարծեցիք, թէ հիւանդապահ։ Ո՛չ տիրելի վաճառականներս, ա՛չ մէկնեմ և ո՛չ ալ միւսը, այլ պարզ մահկանացու մընեմ, որ օր մը ձեզի պէս վաճառական ըլլալու վիճակին մէջ պիտի գտնեմ ինքզինքս, երբ լուր գայ ինձի թէ՝ Հնդիսատանի հարեզբայրս մեռեր է։ Այն ատեն կը վստահացնեմ ձեզի որ վաճառական մը պիտի քանամ... Ամենափրկիչի բակին մէջ, ուր տեղ պիտի ցուցադրեմ աշխարհս չորս ծայրերէն բերուած եկեղեցասիրութիւններ, քաղաքավարութիւններ, խօսք-կապի և նշանաւոր մատանիներ, բանբանքի մթերք մը և գոյնզգոյն ժապաւէններով չորս պռիկաններ, տգեղները այլակերպող դեղեր և մեծ յոյս ունիմ որ ամէնն ալ մեծ պզտիկ պիտի խարեմ, քանի որ առանց խարելու, երբէ՛ք մարդ վաճառական չըլլար։ Բայց մի վախնաք, տսիկա ձեր գործերուն չպիտի վնասէ... ես մրցում չպիտի ընեմ... Իրմիրցի մը մրց-նակը յաջիւտակելու համար, այլ միայն և միայն իմ սեւեռուն գաղաբաս պիտի ըլլայ, սանկ կոկիկ ու կլորիկ հարատութիւն մը դիրել, որպէս զի ապագային ես ալ եկեղեցի մը—սա՛ խեղճ Ֆէրի-Դիւղցիները թող համբերեն... ինչպէս նաեւ եկեղեցին ալ թող համբերէ ու... չիւչի— վերաշինեմ ու անունս ոսկեզօծ տառերով փորագրել տամ անոր ճակատը և չտիպուիմ Պալըգլէի գերեզմանատունը թաղուիլ...։

Շատեր ձեզ կը բամբասեն, ո՛վ բարի վաճառականներ, միայն վաճառական ըլլալնուդ համար... և քանի մը չարամիտներ այնպէս կըլլեցուցեալ կուզեն, թէ՝ վաճառականները... աղէկ մարդ չեն, թէ անոնց տեսակներն ալ հիւանդ են և թէ դուք ձեր գրագիրներուն ու ապասաւորներուն ամսականները... ամենայն վեհանձնութեամբ... կուտաք, ուսելով նաեւ ճաշարանին համադամ խորտիկները։ Ասոնց չեմ հաւատար, սակայն հերքելու չափ ալ զօրաւոր փաստեր չունիմ...։

Նիւթական յաջողութիւնը և հարստութիւնը... Հապէշիատան երթալուն մէջ կը կայանայ...։

Լաւը... Թէև ինքզինքն ոչ արտառոց, նշան մըն է թէ՝ վերջապէս գըտնուէր է հարուստ ըլլալու միջոցը...։

Բարեկամներէս մէկը անցեալ օր հապճեպ կը վազէր ուրիշներ ալ անոր եռեւէն կը վազէին... Ո՞ւր, բարեկամ, հարցուցի— Հապէշիատան... պատասխանեց ձեռքի վեր՝ շարժուելով մը, իբր թէ Ալպհաններուն գագաթը ելլալու կ'երթար։ Ընկե՞րդ։— Հապէշիատան... Սա մի՛սը։— Հապէշիատան... Մի՞սը։— Հապէշիատան աղբար, Հապէշիատան կերթանք ամէնքս ալ, չի կարդացիր «Մանդու�»ին Թղթակցութիւնը...։ Ո՛չ...։— Զարմանալի մարդ ես. անանկ կը գրուին Ամերիկապապանէն թէ՝ փողոցները ամբողջ լեցուն են ոսկիով, փղոսկրով և կինով։

Ասատուած բարի ճանապարհ տալ...։ ըսելիք մը չունէի։

Բայց ես ալ իմ կողմէս կառաջարկեմ այդ երանելիներուն, որպէսզի՝ մեր վանքերը... վանահայր ըլլալու երթան...։

Ուրիշ առաջարկ մը...։

Կ'առաջարկեմ որպէս զի մեր վարժարանները, տա՛ մարդացը միանան, Հապէշիատան և կամ մեր վանքերը... երթալու համար։ Իսկ մեր վարժարանները համար ալ Հապէշիատանէն հարուստ վարժապետներու ֆօնտ մը գուտանք Տիար Լ. Գողոսեանին...։

Ամէն ոմէն ասեմ քեզ ո՛վ սիւնակդ «Մանդումէդի»... Դուն որ մարդիկ կրնաս զրկել Հապէշիատան և կրնաս միջոցը գտնել հարուստ ըլլալու...։ Գտի՛ր նաև վարդապետներ, որոնք հաճին պէտք եղած տեղերը հովուելու երթալ...։ Գտի՛ր նաև մարդ մը որ հիւանդանոցի Տնօրէն ըլլայ և ուրիշ մարդ մըն ալ որպէս զի Տնօրէնին Տնօրէնը ըլլայ։

Եթէ ասոնք ալ գանաս... անդուգական ես ո՛վ «Մանդումէ»...։

* *

Ողջոյն ձեզի ո՛վ գինեմոլ մոլորեալ ուխարներս, դուք որ տարին «մէյն» 365 օր կը մոլորիք իրիկուան կողմ... և չեմ գիտեր թէ՝ որո՞նք են այն օրերը որ չէք ուզեր մոլորիլ...։

Ուսաի ես ալ իբրեւ քաջ հովիւ, միշտ հոս հոսի պէս հոս հոն կը թափառիմ, մոլորեալ ոչխարներս գտնելու, ուղղութեան բերելու և փարախ վերադարձնելու համար։ Իրրեւ արթուն հովիւ ես ալ ժամանակ ժամանակ անոնց հետ... կը մոլորիմ գինետուներու մէջ։

Եւ այդ ոչխարներս, այնչափ սերտորէն կապուած են Մեծն-Բագոսի հետ որուն կապերը քակելը չատ դժուար է ու չնմանիր երիկ ինկան կապերը քակելուն։ Առաջինները օղիով կապուած են երկրորդները... խօսքով։

Ինչո՞ւ կը խմէք, ո՛վ բարեկամներ...։

Ո՞վ ըսաւ ձեզի թէ՝ Աստուած օղին տուաւ մարդոց իբր կաղանդչէք ու «Ֆաուլեա»ն ու «ճիյեր»ը իբր «մէջէ»։ որպէս զի վառ ու պայծառ պահէք Բագոսի Տաճարը և մոլեթը ձգէք ձեր քսակն ու... տունը...։

Սխալ է...։ Եւ այդ ըսողը անպատճառ մեծն... գինեպանն է։ Այդ պատուիրանը իրեն համար յատուկ չի՞նել տուած է... վարժապետի մը։

Վա՛յ ձեզ խմողներ, վա՛յ ձեզ փողոցի մէջ գլտորողներ...։

Կը լսէք, ձեզի կ'ըսեմ ո՛վ Բագոսի օրհնած մոլորվուրդը։ Աչխարհիս վիշտերը, ընտանեկան ցաւերը մոռնալու համար գլտորելով ցեխերու մէջ պառկելու դիմելը չատ տխուր որոշում մըն է, որովհետեւ ցեխին մէջ գլտորիլը արդէն ինքնին ցաւ մը, վիշտ մըն է...։

Գլտորիլ գլտորող գինեմոլներու հետ, այս է անձնուէր հովիւի մը և պարտաճանաչ խմբագրի մը պարտքը։ Թէեւ եղած են տակաւին խմբագիրներ որ գլտորած են ու կը գլտորին չգլտորողներու հետ։

Խնդրե՛մ, բարեկա՛մ խմողներ, խնայեցէք ձեր կուրծքին և ձեր... քսակին, մեղք էք։

Ձեր թեթեւացուցիչ պարագաները չատ... թեթեւ են։

Աստուած թողութիւն չնորհեսցէ։

* *

Նոր հարցում մը։

Քաղաքավարութեան դաս առնելու համար ո՞ւր դիմելու է։

Հիւանդանո՞ց։— Ո՛չ.— Եկեղեցիներուն բա՞կը... ո՛չ, աղբար ո՛չ... Կէտիկ-Փաշայի Թաղ. վարժարանը։ Այո՛, այո, բա՛ց ներեցէք, սխալեցայ, Պալըգլէի գերեզմանատունը։ Յառաջդիմութիւն... Յառաջդիմութեան...

Իրար մի անցնիք եղածը բան մը չէ, Պալըգլէի գերեզմանատունն է։

Ոսկեղենիկ դարերու պատմութիւնները կը պատմեն թէ, Պալըգլէ քաղաքակրթուած տեղ մըն էր... բայց մէկ պակասութիւն մը ունէր... քիչ մը անկիրթ էր... պատ չունենալուն համար... վերջացող դարերուն մէջ... պատը չինուեցաւ ի մեծ զարմացումն... մեռելներուն օրոնց չունէր այլ ևս հատած էր բաղաքլով։

Հիմակ ալ կ'ըսեն թէ հոն կոչ մարդիկներու ապաստանարան է այն։

Պարոն խառնուողներ, ո՞ւր էք, հոս էք։ Լսեցէ՛ք և միաբերանդ պատեցէ՛ք ինչ որ պիտի ըսեմ։

Քաղաքավարութիւնը կը պահանջէ որ ողջերուն հետ քաղաքավար ըլլանք։ Անքաղաքավարութիւնն ալ կը պահանջէ որ... մեռելները պառկած տեղերնին անհանգիստ չթնանք։

Ա՛ս տրամաբանութեանը ընելիք չունիմ։

Բայց պարոննե՛ր, գթացէ՛ք, ողորմեցէք, մեղք են մեռելները, անոնք ալ ողջկ մարդ են, անոնք ալ ատեսով ողջ են եղեր, անոնք ալ թաղակն են եղեր...։

Գացէ՛ք, տեսէ՛ք և չօշափեցէք տա՛կաւ մարդիկը և քաղաքակրթուած տեղերէն դուրս հանեցէ՛ք։

Կը լսէ՛ք Տեարք խառնուողներ, կը լսէ՛ք։

Տէր Աստուած, որ կոյրերը կը բըժշկէ և խուլերուն ականջները կը բանայ. աղօթենք և ձեռնամած խրնդրենք, որպէս զի աչքէ և ականջէ տառապողներուն բժշկութիւն պարգեւէ։

* *

Ողջոյն ձեզ, ո՛վ երանելի առաջնորդք ամենայն տեղեաց։

Ինչ կ'ընէք, հովուութիւն, ա՞նանկ չէ։

Ուրախ և չատ ուրախ եմ որ ձեր հօրը կը հովուէք, Առաջնորդարանին մատանները կը չէնցնէք և կը լեցնէք... գինիով, ամուսնական դատեր... անձամբ կը մաքրէք, եկեղեցիներուն հատոյցները կը չատցնէք, թէ՝ որ ի բարեգործութիւն և պայծառութիւն տաճարին և թէ՝... քսակին։ Իսկ ժամանակ ժամանակ ալ կամաց խուլ կ'ըլլաք և բժշկուելու համար հոս կուգաք ձեր առողջ մարմինը... առողջացնելու համար։

Ձիւդ է, առողջ միտք՝ առողջ մարմնի մէջ։

Ինչպէս ըսի, ուրախ եմ և կը գնահատեմ ձեր աշխատութիւնները, որոնք, վկա՛յ է Աստուած, մեծ հաճոյք կը պատճառեն ինծի։

Նոյնպէս կը գնահատեմ ձեր նորահարթեմ չինել տուած փակեղները, ծաղկեփիլները, կառքերը, սիլինարգլխարկները և... տունները։ Այո՛, իբր լուսաւորեալ մարդ կ'ուրախանամ և ինծի չատ հաճոյք կը պատճառեն միայն անոնք, որոնք... այս տեսակ գործերու մէջ յառաջադէմ են, և իրենց գտնուած տեղերուն վանքերը կը կործանեն ու կ'ուսան... ուելի նորը և հաստատունը չինելու համար։

Ողջ ըլլաք ու միշտ այս տեսակ անմահ, անմոռաց գործերով փառաբանուիք։ Եւ կ'առաջարկեմ որպէս զի միշտ հաչտ երթաք ձեր տաճարքին և... քսակին հետ, պարարտացնել չանք վանքին հաւերը և ձեր... փորը։ Մեծ կարեւորութիւն տուէք ձեր փորին։ որովհետեւ ո՞վ է մարդ որ կեցցէ առանց խոշոր փորի, և գոհացընելու համար զայն ոչինչ մի խնայէք։ Ինչպէս նաեւ տաճն տաճն հրաչքներ ալ գործեցէք և ձեր հօրն տուէք պացոյցներ ձեր հրաչագործ ըլլալուն...։ Բնաւ հոգ մի՛ ընէք միտիս նարներուն ոտնձգութիւնը, անանք ի դիմաց Տիրոջ քրիստոնեաները քրիստոնէութեան դարձնելու վրայ են։

Ողջ ըլլան այդ տեսակ պատուելիները։

Եւ Տէր Աստուած ձեզ ալ անիրաւ և անվանգ պահէ ամէն խծրծանքներէ և խմբագիրներու անիրաւ քաշքշուքներէ։

* *

Կրօնական հարցում մը։

Քրիստոնէականը ի՞նչ հէր սորվեցնէ։

Հաւատք, Յոյս և Սէր։

Արեւստանցը ի՞նչ կը սորվեցնէ։

Բաւական տարիներ առաջ կար կարել և տեղնագործութիւն կը սորվեցներ, քանի մը տարիներ առաջ յորանչելու դասընթացք մը բացուեցաւ հոն, հիմակ ալ, վերջին տարիներուս մէջ, վահան Թօշիկեանին խօսքին նայելով փայլուն բաներ կը դառնան եղեր։

Ապրին ու միշտ դառնան, և կարծեմ թէ Արեւստանցին սովորները բաւական մեծ են, մեծ բաներ դառնալու համար, օրինակի համար՝ Թաղականաարուեստանոց վէճեր։ Եւ ասկէ զատ ոչ փաստ և ոչ ալ զօրաւոր պատճառ մը ունիմ վերապատուելի Թօշիկեանին խօսքերը հերքելու։ Անցեալ օր փոքրիկ, սիրուն և գեղեցիկ գառնուկ մը տեսայ, որն օր մարգագետնին վրայ... կ'արածէր, ըսին որ Արեւստանոցին աշակերտուհիներն ալ տասը պէս փոքրիկ, սիրուն և գեղեցիկ գառնուկներ կրնան չինել։

Ապրին, շա՛տ ապրին ու միշտ գառնուկներ չինեն։

Ընթերցող, քեզի եմ, դուն Արեւստանցի հանդէսին գացի՞ր...։ Ո՛չ... Դո՞ն...։ Այո։ Ո՞վ կար հոն։ Շատ չատ մեծ մարդիկ, ինչպէս նաեւ ամբողջ յարգելի Թաղականներու խումբը կը փայլէր... իր բացակայութիւնովը։

Ողջ ըլլան Թաղական ազաները ու միշտ բացակային։ Բայց ինչո՞ւ իրար կ'անցնիք, կարելի է մարդիկը անհնարին պատճառներ ունէին և կամ կարելի է ընդունիլ չէրին։

Ես ալ չատ պզտի պզտիկ — հին բացատրութիւն — մարդ եմ. ինչո՞ւս պէտք աս ու ան։

* *

Օգտակար ուսումնասիրութիւն մը։

Ուսումնական Խորհուրդէն վաւերացուած գիրք չէ, ո՛չ ալ Իզմիրեանց կամակին կամ յանձնաժողովին ղրկուելիք ձեռագիր...

Այլ... պարզ ուսումնասիրութիւն մը...։

Ուսումնասիրելու համար թէ՝ ջերմութիւնը, լոյսը և խանութիւնը ինչ ազդեցութիւն ունին լրագիրներու ուղղութեան վրայ. պէտք է քննել մասնաւորապէս ուղղութիւնը քանի մը լրագիրներու, որոնք ջերմ կամ խանաւ տեղեր կը խմբագրուին։

Լուսաւոր սենեակները և ելեկտրականն կազ վառուած տեղեր խմբագրուած յօդուածները յատակ և կարդացուելիք կ'ըլլան։ Ինչպէս է «Մանդումէ»ին։

Տաք սենեակներու մէջ խմբագրուածները Թոյլ և անկիր կ'ըլլան, ինչպէս են ասդրկամուրջեանին և անդրկամուրջեանին բոլոր յօդուածները։

Իսկ ես համոզուած եմ որ տեղը՝ խմբագրի մը կարծիքներուն վրայ ալ մեծ ազդեցութիւն կ'ընէ. փորձով հաստատեր եմ։

Ուրեմն Տէր Աստուած փրկէ մեզ մութ ու խծնաւ տեղեր չարագրուած ու խմբագրուած յոյ անձին յօդուածներէ։

Ամէն...

ԲԱՆԱԳՈՂ ԼՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Տէր և Տնօրէն

ՕՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԻԶՄԻՐԻ

ՕԳՆԱԿԱՆ · ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տէր Խմբագիր,

Քանի մը չաբաթ առաջ Պատ. Թերթիդ մէջ ուրախութեամբ կարդացինք արձագանքը այն լուրին, որով Արմաշի Դպրեվանքին նորընծաներէն համակրելին և հմուտն Կորիւն վարդապետ ժեղոյս համար առաջնորդական օգնականի ընտրելի կը ներկայացուէր արժանաւորապէս և գեղեցիկ մտածումով։

Կուգամ յայտնել ներկայիս թէ, այդ մտածումը մեծ ընդունելութիւն գտած է տեղոյս մէջ, ինչպէս պէտք էր որ գտնէր, քանի որ յայտնի է Կորիւն վարդապետի կարողութիւնը և հմտութիւնը, նամանաւանդ իր եռանդը՝ օգտակար դառնալու համար իր հովուելիք հօտին։

Թարգման հանդիսանալով Իզմիրցւոց մեծամասնութեանը կարծիքին, կրնամ ըսել թէ, այդ փափաքին իրագործումը մեծ հաճոյք պիտի պատճառէ իրենց, իրենց մէջ տեսնելով օգտաւէտ բանիբուն հովիւ մը։

Արդէն տեղոյս Գեր. Առաջնորդը՝ իր ակարութեան պատճառով, բնական է որ մեծ պէտքը կը զգայ կարող օգնականի մը, առաջնորդական գործերը լաւագոյն կերպով մը կատարելու համար։

Կասկած չի կայ թէ, Նորին Սրբազնութիւնն ալ, մեծ խնդութեամբ պիտի ողջունէ երիտասարդ վարդապետին ներկայութիւնը իր քով, ուստի, Նորին Գերապատուութեան հովանիին տակ, յանհունս օգտակար պիտի ըլլայ Իզմիրի համայնքին եկեղեցական և այլ գործերուն։

Բաղձալի էր ուրեմն որ, կրօնական վերին իշխանութիւններ, նկատողութեան առնելով այս պարագաները, իրագործութեան շաւղին մէջ դնէին Իզմիրցւոց կողմէ յայտնուած այս փափաքը, և մօտ ատենէն մեր քով ունենային արմաշական ժրաջան վարդապետը, որ գործունէութեան համար Իզմիրի պէս դաշտի մը և մեր առաջնորդինին պէս հայրական հովանիի մը պէտք ունի և Իզմիր ալ իրեն պէս եկեղեցական պաշտօնեայի մը։

Գ. Ե. Ս.

Իզմիր, 2 փետր. 1903

ՍԱՐՐԱՖԻՒԵ

ԳԱԼԱԹԱ ՕՐՍԱՍԸ

Եսկ. Ուսմ. միւն. ազգ. գոր.	32—32½
» » էն եիւքսէք	32—35
» » էն պշաղը	32—28
Բարեկի չրմէն ազգմ գրան	124—62½
» » էն եիւքսէք	124—⅞
» » էն պշաղը	124—

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէյօի ազսիոնը Օս ւիր	—
Սիկարէթ Ա.	0—20
» Բ.	—90
Թրամվայ	6—15
Ժուխանս	1—65
Օպլիկասիոն Թրամվայ	193—
Ասիւրանս	4—25
Գորբորատիոն	0—06
Գումմերսիալ	0—11.3
Բրէսի Ֆոնսիէ էժիբսիէն	266—50
Լորիսմ	80—
Պանգ Նասիոնալ ոբ Կրէգ	419—
Թրանսվալ	145—
Բրնիթբմ Թասվիլթբ	495—
Անտասլը չրմ ազսիոնը	12+45

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻԲԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 դ.-ան	դ. բր.
Գեղ մէնիսիէ ֆորքը	108—05
Մէթալիք	106—
Ինկիլիզ ալթունը	110—04
Ֆրանսըզ ալթունը	87—30
Բել	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—59

ԷՎՐՕՊԱ ՕՐՍԱՍԸ

Լոնտրա 19 փետրվար	
Ինկ. էհսամը Ինկ. լիրասը	92—43
Օսմ. » գաբանոը	29—87
» » Բ.	60—50
» » Գ	32—37
Օսմանլը Պանգասը	14—12
Մըսըր Տուլ. մութեմէտրան	107—75
Գուլկար խթիդրասը	91—50
Գամպիո Բարիզ Յայվատ	25—37
Թրանսվալ	5—62
Շարթրէթ	3—27
Պերլին 19 փետրվար	
Բուսմէլի չրմէնտրֆ. (մարգ)	132—70
Լոնտրա իւզերիսէ գամպիո	20—325
Բարիզ 19 փետրվար	
Ֆրնս էսն. 3% ֆր.	100—05
Եէնի Օսմ. էհսամը գաբանոը	30—25
Բուսմէլի չրմէնտրֆերի	128—50
Իթալիա էհսամը	102—60
Բոհորիթ Թիւրք	506—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթոման	479—
Սբանեալ	92 35
Բրանսվալ	142—50
Էգիպտիէն իւնիֆիտ	109—60
Զարթրէթ	87—50

—